

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Disp. LIV. De Antichristo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Ex dictis consequenter colligitur etiam esse incertum: quia die hebdomadis, & quia hora diei, id est, nocturna vel diurna aduentus Domini ad iudicium futurus sit. Quamquam de hora probabile sit futurum hora matutina, sicut supra diximus agentes de generali resurrectione. Addit etiam Lactant. li. 7. c. 19. futuram illam horam eadem, in qua Christus resurrexit, & in Dominica die. Sed quia coniectura hoc ipse dixit, posset alius excogitare, venturum Christum, quia die ascendit: vel iudicaturum quia die iudicatus fuit, aut quidpiam simile. Est ergo tota hæc res incerta, & lubrica.

Sed dicet tandem aliquis, quamvis definitè dici non possit, quot super sint anni usque ad diem iudicii, tamen ex signis, quæ de illo prædicta sunt, posse nos coniectare, vtrum iam appropinquet, an adhuc longissime distet. De qua re prolixè satis scripsit Hieronymus Vniuersi lib. de sex diebus conditi orbis lectio. 6. & refert contrarias, & valde dissentientes hac de re Theologorum sententias. Alij quippe dicunt, longissimè adhuc distare mundi consummationem, donec octaua sphaera proprio motu perfectam conuersionem conficiat. Ac si duratio mundi esset propter motus caelestes, & non potius motus caelestis, propter generationes hominum, donec perfectus eorum numerus compleatur. Sunt ergo hæc coniectura, & similes valde infirmæ. Alij vero coniecturam sumunt ex eo, quod verisimile est, tanto tempore, vel maiori duraturum mundum post aduentum Christi, quanto antea durauit. Sed hoc etiam est incertum: quia cum in lege gratiæ plures saluentur quam antea, fieri potest, ut breuius absoluantur prædestinatorum numerus. Alij ergo è contrario opinati sunt, iudicij tempus non longè distare, quoniam multi ex signis illius, quæ in Euangelio prædicta sunt, partim impleta esse, partim continuè impleri videntur, nimirum prædicationem Euangelij in vniuerso orbe, seditiones, bella, perditos mores & similia. Mihitamen videtur, nihil etiam in hoc esse temere affirmandum, ut rectè monuit Beda prædicto c. 60. dicēs. *Cunctis in communi suademus, ut siue quis ex Hebraica veritate, siue ex septuaginta interpretum translatione, siue ex virg. commixto opere codicibus, ut sibi visum fuerit temporum cursum notauerit: siue prolixiora, siue breuiora transacti seculi tempora signauerit, aut signata repererit: nullatenus tamen ex hoc longiora, vel breuiora qua restant seculi tempora putet, memor semper Dominicae sententiae. De die illa nemo scit.* Ratio vero conuincens esse videtur. Quia in primis prædestinatorum numerus, quantus sit, non solum ratione certa, sed neque probabiliter coniectura nobis constare potest. Quis ergo definire audeat, an plures vel pauciores homines saluandi super sint, quam hæcenus salui facti sunt? aut quo testimonio, rationeue alteram partem definiat? Et siue numerus futurorum sanctorum sit maior, quam præcedentium, siue minor, vnde scire potest, quise eorum breuiori, vel longiori tempore absoluentus sit? Cum contingat vno tempore esse plures iustos, quam alio. Itaque considerata primaria causa, propter quam durat mundus, non potest à nobis cognosci, an eius finis longè, vel prope absit. Aliunde vero ex signis datis de secundo aduentu domini nulla fere coniectura sufficiens ad ferendum iudicium sumi potest. Nam ea signa, quæ apparent impleta, sunt valde generalia, & communia, & quæ ferè in omni tempore in Ecclesia fuerunt, non vero illa propria, & specialia, de quibus dixit Christus.

Responsio.

Beda.

Ex signis indicij prognostica, nihil de mundi duratione colligi certo, aut probabiliter potest.

Matth. 24.

Cum videritis hæc omnia, scitote quia prope est in ianuam. Quod apertius constabit inferius, cum de his signis agemus. Nunc autem sufficiens huius rei argumentum est, quod propter huiusmodi signa fere ab initio nascentis Ecclesiæ orta est existimatio, quod dies Domini instaret, quam licet Paulus omnino e. 2. Thessal. 2. uellere conatus fuit 2. ad Thessalonicen. 2. semper

Fr. Suarez. tom. 2.

A tamen fuere, qui propinquum affirmarent esse aduentum Domini, licet fortasse non tam proximum, sicut Thessalonicenses putabant. Quamquam de quodam Iuda Catholico, & illustri scriptore refert Hieronymus de script. Ecclesiastic. quod circa sua tempora futurum iudicium dixerit *Quia magnitudo persecutionem presentem mundi minabatur occasum.* Quem licet ipse reprehendat: idem tamen Hieron. Epistol. 11. ad Ageruchiam de Monogam. eisdem mundi clades elegantissime describens, penè in eadem descendit sententiam. Ac reliqui Patres propter huiusmodi causam ferè semper monuerunt appropinquare diem iudicii, Tertullian. lib. de fuga in persecutione capit. 12. *Antichristo* (inquit) *iam instanti.* Quod perinde est. Et eodem modo loquitur Cypria. epistol. 58. & in Epistol. 56. *Scire debetis, ac pro certo credere, & tenere, pressuram diem super caput esse coepisse, & occasum seculi, atque Antichristi tempora appropinquasse.* Rursus Epistol. 63. in fine, *Iam inquit* *secundus eius aduentus nobis appropinquat.* Basil. Epistol. 7. in fine, *gens de persecutionibus, quas Ecclesia suo tempore patiebatur. Accessit* (inquit) *ad hæc animi mei discipulationes, & ista cogitatio, an Ecclesiam suam profus reliquit Dominus, an nouissima hora est, & hoc pacto initium sumit desectio.* Chrysostom. homil. 33. in Ioan. versus finem tractans verba illa Pauli ad Philippen. *Dominus prope est*, ea de propinquitate secundi aduentus exponit, quamvis fortasse melius ibi intelligatur Dominus esse prope, per præsentiam, & exilium. Addit vero, *Non longe a fine absumus, sed iam mundus properat: hoc bella, hoc afflictiones, hoc terremotus, hoc extincta charitas significat.* Ambrosius oratione in Satyrum fratrem ante medium. *Raptus est ne totus orbis excidat mundi finem videat.* Gregorius item Magnus libro 4. Epistolarum capit. 72. Epistol. 38. & homil. 1. in Euangel. latè hoc persequitur. Atque eodem modo ferè loquuti sunt posteriores Patres, Bernardus sermon. 6. in Psalm. 90. Vincentius, & alij insignes diuini verbi concionatores. Ipso igitur longo rerum experimento constat, hæc signa insufficientia esse ad iudicandum de diei iudicii propinquitate. Nam eadem, quæ nunc sunt, fuere ante mille annos: & tamen nondum iudicium aduenit, nec certiora signa data sunt aduentus Domini appropinquantis. Sancti vero ita loquuti sunt, vel quia mala præsentia semper videntur maiora, vel quia vehementius aut ipsi timebant, aut timore immittere peccatoribus cupiebant, & semper vere dicere poterant iudicium Domini magis, ac magis appropinquare, vel cerrè more Scripturæ loquebantur, considerando totum huius vitæ tempus, ut breuissimam moram æternitati comparatum. Vel si aliqui fortasse ita simpliciter existimauerunt, non satis experti fuerant, vel non animaduertuerunt eadem signa, quæ ipsos mouebant, multis antea seculis eodem modo contigisse.

Hieronym.

Tertullian.

Basil.

Chrysostom.

Philipp. 4.

Ambros.

Gregor.

Bernard.

Vincent.

DISPUTATIO LIV.

In tres Sectiones distributa.

De Antichristo.

P

ostquam ostensum est, futurum esse aliquando secundum Christi aduentum ad iudicium, antequam modum illius, ac formam explanemus, dicendum est de ijs rebus, quæ proximè ipsius aduentum antecedunt, & in Scriptura nobis reuelatæ sunt, tanquam certa illius aduentus indicia. Inter quæ Antichristi persecutio sæpius, atque diffusius prædicta est. De qua in hac disputatione dicemus, explicando primo quis, & qualis futurus Antichristus sit, quæ deinde persecutio eius, & quis tandem ipsius futurus sit exitus. Quia tamen (ut

Hh

Iren.

Iren.

Iren. dixit libr. 4. capi. 43. prophetiæ, donec impleantur, obscurissimæ sunt, hinc factum est ut tota hæc materia de Antichristo perobscura sit, & in rebus multis incerta, & idcirco ea solum proferemus, quæ in Scripturis sanctis, prout ab antiquis Patribus intellectæ sunt, fundamentum habent. Sunt autem in veteri testamento tria tantum loca, in quibus ad litteram de Antichristo sermo est; Daniel. 7. 11. & 12. in nouo autem Testamento sex loca videntur esse potissima, Matthæ. 24. Marc. 13. Ioan. 5. 2. Thessalonicens. 2. 1. Ioan. 2. Apocalyp. 13. In quibus locis videntur omnes Patres, & vbiunque de die iudicii seu de secundo Christi aduentu scribunt. Ex quibus varia loca indicauimus Disp. præcedenti, Sectione vltima, & ex recentioribus multa congerunt contra hæreticos huius temporis Sanderus libro 8. de visib. Monarch. & Bellarmin. libr. 3. de Roma. Pontifice, Benedictus etiam Pererius lib. 14. & 15. in Daniele.

SECTIO I.

Virum Antichristum sit certus aliquis, ac determinatus homo.

Vox Antichristi quid denotet.

1. Ioan. 2.

1. Ioan. 4.
2. Ioan.

Damas.

Hieronym.

August.

Primum omnium supponenda est significatio, seu etymologia nominis *Antichristi*, quod in Scriptura solum reperitur apud Ioannem, & per illud euidenter denotat hominem iniquum, hostem Christi, atque in omnibus illi contrarium. Sic enim ait 1. canon. cap. 2. Filioli nouissima hora est, & sicut audistis, quia Antichristus venit, nunc Antichristi multi facti sunt: & infra, Quis est mendax nisi is, qui negat quoniam Iesus est Christus, hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium, & capit. 4. Omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus. Et Epistol. 2. Qui non confitetur, Iesum Christum venisse in carne, hic est seductor & Antichristus. Significat ergo hæc vox hominem Christo contrarium, & qui eius fidem, ac religionem euellere conatur. Et hoc sensu vtuntur hac voce omnes Patres, qui de Antichristo loquuntur, vniuersaque Ecclesia, & ipsa Græca compositio vocis hoc præfert, quia vox *anti* oppositionem significat, ut notauit Damascen. 4. de fide, cap. 27. dicens, Venies non pro Christo, sed aduersus Christum, quæ etiam de causa Antichristus dicitur: & Hieronym. Epistol. 151. ad Algasiam q. 11. dicens. Ipse est enim vniuersorum perditio qui aduersatur Christo, & ideo vocatur Antichristus. Idem Augustinus tract. 3. in 1. canon. Ioann.

Ex hac ergo nominis etymologia, adiunctis prædictis testimonijs Ioannis, existimant aliqui Antichristum non fore certam aliquam, & determinatam personam: sed significare quemcunque hominem Christo contrarium, ut Iulianum apostatam, Mahometem, Arium, Lutherum, & similes. Quo sensu hæretici huius temporis dicunt, Romanum Pontificem esse Antichristum, quamuis non sit vnus determinatus homo, sed multi, qui in eadem sede sibi succedunt. Quorum mendacium euidentibus demonstrationibus conuincunt autores nuper citati: nobis autem non est in hoc immorandum. Cōstabit enim manifestè ex ijs, quæ dicemus, nullam Antichristi notam seu proprietatem in Romanum Pontificem conuenire.

Secunda sententia hic referri potest, nimirum Antichristum fore determinatam personam, non tamen hominem, sed ipsum Dæmonem, vel fortasse Dæmoniorum principem apparentem in forma humana, non vera, sed phantastica. Ita sentit Hippolytus libr. de consum. mundi. Alij vero dixerunt futurum esse Dæmonem, simul tamen verum hominem, scilicet incarnatum Dæmonem in vera humanitate. Quorum fundamentum nō videtur fuisse

Hippolyt.

A se aliud, nisi quia ea, quæ de Antichristo dicuntur 1. 2. Thessal. ad Thessal. 2. & præsertim eximia illa superbia extollendi se supra omne quod dicitur Deus, & se ostentandi tanquam sit Deus, non potest de alio, quam de ipso Dæmone existimari. Hoc indicat Theodor. libr. 5. diuinorum decretorum, capit. de Antichristo, dicens, Ante aduentum Domini veniet, humanam naturam subiens, hominibus perniciosus, Deique aduersarius Dæmon, & sicut olim hoc nomen, Deus, usuratus id sibi imposuit, ita Christi Domini appellatione usurpata omnes decipiet. Citari etiam solet Ambrosius 2. ad Thessalonicens. 2. vbi dicit Dæmonem sub Christi nomine tempore Antichristi conaturum homines adducere ad se adorandum. Et sunt, qui existiment Hieronymum Daniel. 7. & Bedam Apocalyp. 13. indicare hanc sententiam. Nam reprobantes præcedentem, dicunt futurum esse hominem in quo Satanas habitaturus est corporaliter. Nam hoc dicendi genere solet vera incarnatio significari, iuxta illud ad Colossen. secundo. In quo habitas plenitudo diuinitatis corporaliter.

Theodor.

Ambros.

Hieron.
Beda.

Coloss.

Dicendum vero est primo, Antichristum futurum esse verum hominem. Existimo esse assertionem certam de fide. Primo ex 2. ad Thessalon. 2. Nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati. Vbi ex sententia omnium sermo est de Antichristo, qui homo à Paulo appellatur: non posset autem ita simpliciter vocari, nisi esset verus homo. Et simili modo ponderat pro hac veritate Hieronymus illa verba Daniel. 7. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto, & os loquens ingentis, vbi est sermo de Antichristo, qui dicitur futurus homo, oculos, & os habens. Et confirmatur ex verbis Christi Ioan. 5. annis quinto. Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me: si alius venerit in nomine suo illum accipietis. Vbi illæ voces alius, & illum euidenter alium hominem denotant: est autem ibi sermo de Antichristo, vt exponunt ibi Chrysostomus, & Cyrillus Damascen. Chrysost. & Hieronymus supra citati. Irenæus libro 5. capit. 25. & Cyrillus Hilarius libro 9. de Trinitate, & libr. de vnitat. Patris & filij, & Ambrosius libro 1. de Spiritu sancto capit. 14. & Theodoretus lib. diuinorum decretorum capit. de Antichristo. Secundo, quia ita docent omnes Patres citati, & alij qui de Antichristo scribunt & hic est vniuersalis consensus Ecclesiæ. Tertiò confirmari potest, quia mors supponit veram vitam sed Antichristus verè morietur: ergo viuet etiam vera vita corporali hominis, erit ergo verus homo. Minor propositio conitatur ex Paulo, secunda ad Thessalonicens. 2. dicente, Tunc reuelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui. Interfectio enim veram mortem significat. Quod si quis fortasse contra hanc rationem obijciat, Antichristum non esse moriturum, ex Apocalyp. 19. vbi de Bestia, & Pseudopropheta eius dicitur. Vni missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis. Respondetur primum etiam hoc admittamus, eandem esse argumenti vim, quia viuere vita humana, de qua ibi est sermo non conueniet nisi vero homini. Deinde dicitur cum Beda Anselmo & D. Thom. illos dici in Apocalyp. viuos detrudendos in infernum, non quia morituri non sunt: sed vt acerbitas pœnæ eorum significetur. Vel melius fortasse eos viuos terra abforbebit in suu Christi, & ideo dicuntur descendere viui: tamen interficientur in ipsam terram antequam perueniant ad gehennam, sicut de Dathan, & Abiron interpretatur Abulens. Numer. 16. questione 20. Atque huic simile argumentum est, quia humana origo, & generatio non est nisi veri hominis: ostendimus autem in sequenti Sectione ex sanctis Patribus, Antichristum ducturum originem ex Iudeis, & (quod mirum est) ipsemet Hippolytus docet futurum ex Tribu Dan, quod non potest consistere cum eius sententia: nisi hoc intelligat solum secundum apparentiam, id est (hoc enim indi-

Antichristus
verus homo
fuerit.

2. Thessal.

Hieronym.

Dan. 7.

Ioan. 5.

Chrysost.

Damas.

Hieron.

Iren.

Hilar.

Ambros.

Theod.

2. Thessal.

Hippolyt.

indicat) demonem formatum in vtero alicuius feminae (quae originem ducat ex tribu Dan) humanum corpus, non verum, sed apparens, atque ita nasciturum ex illa etiam phantastice, & secundum apparentiam, atque hoc modo dici de Tribu Dan. Sed hoc alienum est à sensu omnium Patrum, & à veritate absoluta locutionis.

Secundo dicendum est, Antichristum non solum futurum verum hominem: sed etiam veram humanam, personam propriam, & connaturalem humanitati: itaque non erit persona demonis incarnata. Hanc conclusionem docuit expresse Damasc. libr. 4. capite 27. reprobans contrarium errorem. Neque vero (inquit) quemadmodum Dominus humanitatem assumpsit, ita etiam diabolus homo efficietur, (absit enim hoc) verum homo ex fornicatione parietur, atque omnem Sathanae asflatum suscipiet. Deus etenim incredibilem quandam futurae ipsius voluntatis perversitatem praeferens, Diabolum in eo domicilium sibi constituere sinet. Et eodem sensu loquuti sunt Hieron. & Beda. Neque enim oportet, ut illud corporaliter, eodem sensu acceperint, quo Paulus: sed vbi sunt eo modo loquendi ad explicandum, eum esse futurum veluti proprium demonis domicilium. Atque ita etiam loquitur & luculenter exponit Autor libri de Antichristo inter opera August. 6. neque Ambrosius dissentit, & Theodo. in eundem modum pie explicandus est. Ratio vero est, quia in primis probabilis est, fieri non posse, ut creatum suppositum alteri naturae hypostaticè uniatur, ut in superiori tomo ostensum est. Deinde est certum, etiam si hoc in se non implicet contradictionem, non tamen posse fieri virtute demonis. Deus autem cur efficeret tantum miraculum & supernaturalem unionem in persona demonis, cum illud ad nullum finem bonum, ac Deo dignum conferre possit? Addo etiam neque ad praeuos fines ipsius Demonis, neque ad omnem malitiam, quam in illum hominem effunderet aliquid conferre huiusmodi unionem. Quia etiam si fingamus humanitatem unitam hypostaticè Angelo, non haberet natura angelica maiorem virtutem in voluntatem humanam: neque alio modo posset illam malum vel bonum inducere, quam nunc possit, etiam si in suppositis diuersis exsistat: ergo quantumque superbia, vel malicia futura sit in illo homine, & quantumvis à demone sit decipiendus, ac regendus, non est ea de causa necessaria hypostatica unio.

Hinc etiam obiter intelligitur, Antichristum non esse hominem formandum virtute demonis absque humano semine ex sola virgine, seu femina (ut quidam commenti sunt, teste autore lib. de Antich. nomine Aug.) hoc enim erroneum est. Quia demon non habet virtutem ad formandum, & organizandum verum humanum corpus, & hoc facere sine causis secundis est opus solius virtutis Dei, qui tantum in prima hominum creatione, & in Christi Domini conceptione ea usus est. Tribuere autem hoc miraculum Deo in generatione antichristi, impij ac stultum est: tribuere autem illud demoni, erroneum est. Quia est attribuere demoni diuinam potestatem. Si quis autem diceret, Antichristum generandum esse à demone succubo, & incubo medio semine humano, diceret quidem rem incertam, non tamen impossibilem, neque erroneam.

Dico tertio Antichristum propriè, & iuxta primaeuam impositionem huius vocis significare quendam certum, ac singularem hominem insignem hostem, & aduersarium Christi. Est res certissima, & de fide. Cuius sensum his verbis rectè explicuit Damascen. sup. omnis qui filium Dei, ac Deum in carne venisse ac Deum perfectum esse, atque hominem perfectum minime confitetur, Antichristus est. Ceterum peculiari, ac praecipuo modo Antichristus ille dicitur, qui sub mundi catastrophem venturus est. Itaque sicut Christus prius in

Fr. Suarez. tom. 2.

A lege promissus, certus, ac singularis homo existit, quanquam secundum quandam participationem gratiae, aut sacerdotalis, vel regiae vocationis, alij sint Christi appellati, ita quidam est singularis homo Christi hostis omnium acerrimus, quem Antichristum appellamus, & de quo totus hic sermo instituitur, qui secundum Domini aduentum proximè antecedit, quamvis propter participationem, vel similitudinem cum illo alij etiam Antichristi dicantur. Et hoc modo explicata conclusio est expressa in Scriptura sacra Ioannis quintò. Ego veni in nomine Patris mei, & non accepisti me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Qui locus est probabilis propter auctoritatem Sanctorum (quos supra citavi) tamen per se sumptus non videtur cogere. Quia post Christum plures fuere, qui sua auctoritate se Christos finxerunt, & à Iudaeis recepti sunt, ut patet ex Iosepho libro 2. de bello Iudaico, capite 6. alias 12. & libro 20. Antiquitatum capite 2. alias 4. & de Simone Mago legimus Actuum 8. quod se Christum finxerit, & à multis Iudaeis receptus sit. Christi autem verba non ad vnum tantum, sed ad hos omnes applicari possunt, ut non singulariter, sed indefinite intelligantur. Sed prior expositio (ut dixi) est verior. Quia vnus est, quem Iudaei expectant, & vnus erit, quem omnes tandem recipient. Nam illi alij, qui se Christos finxerunt, non sunt ab omnibus Iudaeis recepti: sed paucos quosdam deceperunt. Expressiora vero testimonia sunt 2. ad Thessalonicens. Nisi venerit discessio primum, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, & infra, Tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, cuius est aduentus secundum operationem Sathanae, in omni virtute, &c. Vbi euidenter est sermo de singulari persona, & ideo in Graecis codicibus additur semper articulus, quo denotatur singularis persona. Et idem colligere licet ex Danielis 7. 11. & 12. & Apocalyp. 13. vbi praedicitur quidam singularis Rex futurus, qui destruet alia regna, & Sanctos Dei crudelissime persequetur, Et exsollet se supra omne, quod dicitur Deus, quas prophetias de Antichristo intelligunt omnes Patres supra citati, & non possunt de throno aliquo, vel hominum successione intelligi, sed de vno singulari homine. Dices: Alia regna, quae apud Daniele in quatuor bestiis, vel decem cornibus ostenduntur, non sunt singulares tantum personae, sed Monarchiae cum multorum Regum successione: ergo idem dici poterit de Antichristo. Respondetur negando consequentiam, tum quia ibidem dicitur, regnum Antichristi cum ipso esse extinguendum (ut infra videbimus) tum etiam quia opera, quae ibidem praedicuntur de Antichristo non possunt nisi in vnum singularem hominem conuenire. Quae omnia ex dicendis clarius constabunt. Et specialiter confirmari hoc potest ex loco Apocal. 13. vbi describuntur propriae actiones, & mores illius bestiae, per quam Antichristus significatur, qui habiturus dicitur proprium ac peculiare nomen. Ipsi enim signis, & notis solent indicari singulares & indiuiduae personae. Non aperuit autem Ioannes clarè, quod sit futurum proprium nomen illius hominis, sed in ænigmatè illud proposuit dicens, in nomine eius futurum numerum sexcentorum sexaginta sex, id est, nomen illius componendum esse ex literis Graecis (Ioannes n. Graecè scripsit) quae illum numerum contineant. Vnde orta sunt varia iudicia, & diuinationes illius nominis, quae in praedictis autoribus videri possunt. Mihi enim non placet in eis referendis immorari, quoniam verissimam censeo sententiam Irenaei, dicto libro 5. nihil in hoc constanter affirmari posse. Quia multa excogitari possunt nomina, sicut à multis extogitata sunt, quorum literarum numerum illum contineant. Eamque ob causam Spiritus sanctus sub illo tantum ænigmatè nomen proposuit: quia sciri noluit, donec prophetia esset impleta, quando id

Hhh 2

pro-

Damasc.

Hieron.

Beda.

Aug.

Ambros.

Theodor.

Antichristi

generatio

conceptio

qualis

Aug.

Antichristus

singularis

quidam ho-

mo, Christi

hostis acer-

rimus.

Damasc.

Ioan. 5. 43.

Ioseph.

1. Thessal. 2.

Dan. 7. 11.

12.

Apoc. 13.

Apoc. 13.

Antichristi

nomen.

Iren.

prodesse poterit ad ipsum Antichristum cognoscendum. Vltimo, Antichristus, & eius persecutio proposita sunt in Scriptura, ut signū certum, quod præcedere debet secundum Christi aduentum, ut patet 2. ad Thessalonicen. 2. Rogamus vos, ut non cito moueamini, neque terreamini, quasi instet dies Domini. Quia nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, &c. Sed si non esset Antichristus certus, & determinatus homo, nullum esset hoc signū: ergo.

Antichristi
multi quo-
modo.
1. Ioa. 2. & 6.

Neque contra hoc obstat locus Ioan. 1. canon. ca. 4. Omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus, & ideo capite. 2. dixerat multos esse Antichristos. Nam ibi Ioannes vtramque significationem huius vocis ponit à Damasceno indicatam. Sic enim ait capite. 2. Audistis, quia Antichristus venit, ubi Græcè ponitur articulus &, ut significet, se loqui de singulari illo, ac proprio Antichristo, qui ab initio Ecclesiæ prædici cœpit, & in hoc confirmat veritatem propositam. Deinde subiungit, Nunc Antichristi multi facti sunt, scilicet, secundum quandam participationem, & similitudinem in spiritu contradicendi Christo, & discedendi ab illo.

SECTIO II.

Verum Antichristus iam venerit, aut quando, unde, & ex quo genere expectandus sit.

Quoniam existimant, Antichristum fore aliquam singularem personam: sed aliquod imperium & successionem hominum in illo regnantium, vel quemcumque insignem hostem Christi, facile existimant venisse Antichristum. Et ita sentiunt omnes hæretici huius temporis fingentes spirituale Romanum Pontificis imperium esse regnum Antichristi. Ex ijs vero, qui certam aliquam personam designant, non defuerunt, qui dicerent, Antichristum iam venisse, & quidam dixerunt illum fuisse Neronem, ut notauit Hieron. Dan. 11. & Seuerus Sulpitius, libr. 2. sacre histor. Quæ opinio (ut Aug. notauit 20. de Ciuitat. cap. 19. occasionem sumpsisse videtur ex verbis Pauli 2. ad Thessal. 2. ubi loquens de Antichristo ait, Nam mysterium iam operatur iniquitatis, quod videtur propter Nerorem dixisse, qui tunc Ecclesiam persequabatur, & tamen illum vocat Antichristum qui iam operabatur: non posset autem operari, nisi iam existeret. Vnde expressius Ioan. 1. Canon. ca. 4. dixit. Antichristus iam in mundo est. Quod si inquiras, quomodo Nero, qui iam fuit, persequiturus sit Ecclesiam in fine mundi. Respondent, vel suscitandum fuisse, vel nondum esse mortuum. Ita refert Augustinus supra, Sed multum, inquit, mihi mira est hæc opinantium tanta presumptio. Quæ enim maior temeritas excogitari potest, quam fingere, iniquum, ac crudelem Ecclesiæ persecutorem diuinitus ac miraculosè viuum conseruari, & reuera mortem non subijisse, quam omnes historiæ referunt? Aut vero damnatum iam hominem miraculosè suscitandum esse ut iterum Ecclesiam diuixeret? Alii excogitarunt Mahometem fuisse Antichristum. Ita refert Clichtonæus in commentariis, Damasc. lib. 4. capit. 27. qui non audet definire, an falsa sit hæc opinio, & affert plures coniecturas, quibus eam suadeat. Potissimæ sunt, quia Mahometes in doctrina & moribus, fuit valde dissimilis, atque contrarius Christo. Quæ ratio valde infirma est, tum quia communis fere est multis hæreticis, & apostatis, & non facile potest iudicari, ex omnibus, qui hæcenus Christo aduersati sunt, quis fuerit illi maxime contrarius. Tum etiam quia ad ostendendum aliquem esse Antichristum, non satis est, quod aliqua, vel multa iudicia, eorum, quæ de Antichristo dicta sunt, in illum conueniant, si multa alia deesse reperiuntur. Sed iniquum, prædi-

Hieron.
Seuer.
Sulp.
2. Thessal. 2.

1. Ioan. 4.

Clichton.

Mahometes
non fuit An-
tichristus

atum esse Apocal. 13. Antichristum futurum anno sexcentesimo sexagesimo sexto ab aduentu Christi: Mahometes autem eo anno exortus est, & sectam suam disseminare cœpit. Respondetur, assumptionem esse falsam, quia in Apocal. nihil prædicitur de anno, in quo venturus est Antichristus: sed solum prædicitur numerus continendus in elementis nominis eius. Deinde quod subsumitur, etiam est incertum. Nam licet constet Mahometanam sectam cœpisse post sexcentimum annum Domini: tamē non constat, peruenisse ad sexcentimum sexagesimum sextum annum. Nam potius chronographi referunt, sexcentesimo vigesimo tertio anno prædicare ac regnare cœpisse Mahometem, & ad summum quatuordecim annis postea vixisse. Denique tempore Paschalis secundi, (ut in actis eius legitur) quidam Episcopus Florentinus ausus est affirmare, Antichristum ortum esse anno Christi millesimo, & coacto concilio damnata fuit à Pontifice eius sententia.

Dicendum igitur est primo, Antichristum proprie dictum, & quem singulariter scripturæ prædicant fore, nondum venisse, seu regnasse. Hanc conclusionem existimo omnino certam, eamque docent omnes Patres hæcenus citati, qui de Antichristo scribunt, & quos statim indicabimus. Eius vero probatio pendet ex multis, quæ inferius dicenda sunt, alijs signis, quæ diem iudicii præcedent, qualia sunt euerio Romani imperij, prædicatio Euangelij in vniuerso mundo, aduentus Eliæ, & Enoch, & alia signa, quæ in celo, & in elementis fient, & de ordine horum signorum inter se. Et ideo, ne confundamus ea, quæ de singulis dicenda sunt, nunc solum probatur ex ordine regni Antichristi ad alia regna, & ex breui duratione, & extinctione personæ, ac regni eius, ac denique ex temporis breuitate, quæ intercedet inter eius obitum, & idem iudicii. Primum declaratur ex c. 2. & 7. Dani. ubi iuxta eiusdem prophetæ interpretationem, per quamdam statuum habentem caput aureum, pectus argenteum, ventrem æneum, & tibias ferreas significata sunt quatuor imperia Afsyriorum, Persarum, Græcorum, & Romanorum, quæ eodem ordine sibi successerunt, quæ etiam significantur c. 7. per quatuor bestias. Postea verò prædicitur Romanum imperium diuidendum in decem regna, quæ c. 2. significantur per decem digitos, quos statua habebat in tibijs: ca. vero septimo per decem cornua, quæ ex quarta bestia adnascabantur, quæ sub eodem enigmate prædicuntur Apol. 13. Postmodum vero additur, post illa decem regna oriri aliud, quod per cornu parvulum Dan. 7. significatur, & de eo dicitur, habiturum os loquens ingentia, & futurum maius cæteris, & facturum bellum aduersus Sanctos, &c. & ita Patres omnes per cornu illud Antichristum intelligunt, ut patet ex Hier. & Theodor. ibi, & Iren. dicto li. 5. contra hæres. & Aug. 20. lib. de Ciuit. c. 13. Hinc ergo omnes colligunt, Antichristi regnum esse postremū inter omnia temporalia regna, seu monarchias mundi, & ita post illud non describitur in Daniele, neque in Apocalypsi aliud temporale regnum, quod illi succedat, sed iudicium Dei, & æternum regnū Sanctorum. Colligit præterea, regnum Antichristi non esse futurum, donec imperium Romanum in plura regna sit diuisum, & extinguatur. Ex ijs ergo concluditur ratio. Hæcenus imperium Romanum non est prorsus extinctum: nam licet in plura regna sit diuisum, adhuc tamen durat & nomen & dignitas Romani imperij. Rursus nondum extitit Rex aliquis, qui omnia illa regna, in quæ Romanum imperium diuisum est, inuasit, sibiq; subiecerit, signum ergo est, Antichristi tyrannidem nondum incepisse. Hæc ratio pendet ex multis quæ postea dicturi sumus Disputatione 56. Sectione 2. & ideo ut sit effeaz, coniungenda est cum sequenti.

Secur-

Secundum argumētum sumptum est ex eo, quod Antichristi regnum breuissimo tempore duraturum est. Vt enim colligitur ex Dan. 7. & 12. & ex Apocalypf. 11. 12. & 13. Antichristi suprema potestas, ac monarchia tantum per tres annos, & dimidium durabit. Loquor autem de monarchia, & suprema potestate, quia, vt ibidem dicitur, *Data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem*, quam (vt infra dicem) paulatim acquirere partim diuitijs ac muneribus, partim vi, & fraude. Quantum vero temporis in augenda stabiliendaque monarchia ponere debeat, non mihi constat: quia neque ex prædictis locis colligitur, neque videtur admodum verisimile, breui tempore trium annorum cum dimidio hec omnia esse perfecturum. Illud ergo solum est certum, ad summum permansurum in throno suo tribus annis cum dimidio, statimque & ipsum interficiendum, & regnum eius euertendum. Assumptum probatur ex prædictis locis. Nam Dan. c. 7. loquens de regno Antichristi ait, *Et tradetur in manu eius, vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis*, id est per annum, & duos alios annos, & dimidium anni, ita enim per enigma loquutus est propheta ad celandam prophetiam, & eodem vsus est Ioa. Apoc. 12. quod repetens Dan. cap. 12. ita explicat, *A tempore, cum ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille, ducenti nonaginta*. Ex quibus verbis probabiliter colligere licet, hoc tempus computari ab eo tempore, seu statu, in quo Antichristus principatum orbis iam obtinebit, antea enim non cessabit sacrificium iuge. Addit vero in hoc posteriori loco Daniel dies duodecim, tribus annis, & dimidio supra dictis, vt denotet tempus illud fore præcisum, ac omnino definitum, quamuis iuxta cōmunem loquendi modum præscribatur certus annorum numerus, etiam si pauci dies supersint, desintve. Et eodem modo dixit Ioan. Apo. 11. *Ciuitatem sanctam conculcabunt mensibus quadraginta duobus*, qui conficiunt prædictos tres annos cum dimidio. Omitte autem duodecim dies, quia non complent mensem, & ita non computantur in numero illo perfecto. Subdit vero de Elia, & Henoch. *Et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta*. Quia videlicet tempus prædicationis eorum triginta diebus breuius erit. Et similiter c. 13. *Data est ei potestas facere menses quadraginta duos*. In quo etiam videtur indicari hoc tempus futurum integri regni, & potestatis Antichristi. Nec possunt hæc loca improprie exponi, vt numerus certus ponatur pro incerto. Tum quia (vt dixi) ille præcisus modus numerandi non solum annos, & menses, sed etiam dies, & semper cum eadē proportionē, aperte indicat, definiri tempus. Tum etiam, quia nunquam per huiusmodi numeros tam varias solet in Scriptura signifiari indefinite aliquis incertus numerus, præsertim cum non solum numeri perfecti, sed etiam imperfecti addantur. Tum etiam quia in alijs Scripturæ locis semper indicatur, illud tempus fore breuissimum propter electos, vt dicitur Mat. 24. & ideo Apo. 12. & 20. modicum tempus illud appellatur. Vnde Patres omnes & verbi Scripturæ, & ijs rationibus adducti huiusmodi futurum esse existimant tempus persecutionis Antichristi, & addunt cōgruentiam: vt sicut Christus tribus annis cum dimidio prædicauit, ita eodem ferè tempore Antichristus Ecclesiā Christi perire permittatur. Ita ferè Hiero. & Theod. in Dan. Ansel. Bed. Rup. & alij in Apo. Irē. Aug. Cyr. & alij supra citati. Iam vero, nullum hæcenus extitit imperium vniuersale, quod alia regna sibi subiugarit, & tantum per tres annos cum dimidio durauerit. Imo neq. de Rege aliquo hoste Christi, & persecutore Ecclesiæ, qui hæcenus fuerit, id poterit vel probabiliter affirmari, vt ex omnibus historijs constat: quin potius nulla huiusmodi extitit persecutio in Ecclesia tam acerba, quam futura est persecutio Antichristi, vt postea videbimus, ergo.

Fr. Suarez. tom. 2.

Tertium argumentum est, quia statim post interitum Antichristi, futurus est secundus Christi aduentus, diesq. iudicii, vt omnes citati Patres docent ex Paul. 2. ad Thess. 2. dicente. *Nisi venerit discessio prima, & reuelatus fuerit homo peccati*. In quo non solum significat secundum Christi aduentum non esse futurum antequam Antichristus veniat: sed etiam statim post illum esse futurum, atque adeo tunc verè timeri posse, quasi iam in fine dies Domini, quando reuelatus fuerit homo peccati. Vnde infra subdit, quod quando Christus veniet, destruet Antichristum illustratione aduentus sui. Vnde multi colligunt ipsomet aduentu Christi esse Antichristum interficiendum, de quo postea dicemus. Præterea Christus Dominus Matth. 24. post prædictam Antichristi persecutionem, subdit proxima signa iudicii & aduentus sui, *Statim (inquit) post tribulationem illorum dierum, sol obscurabitur, &c. & infra, Et tunc apparebit signum filij hominis in celo, & videbunt filium hominis venientem in nubibus cali*. Et ideo etiam Dan. 7. post illa verba, *Et tradentur in manu eius vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis*, subditur, *Et iudicium sedebit, vt auferatur potentia, & conueratur, & dispercat vsque in finem*. Quibus verbis non solum significatur, iudiciū futurum statim post Antichristum: sed etiam ad hoc statim futurū, vt auferatur eius potentia, eiusq. persecutio cesset. Nam (vt Christus dixit,) *Propter electos breuiabuntur dies illi*: & inferius expressius dicit Daniel, *Ecce cornu illud faciebat bellum aduersus sanctos, & præualebat eis donec venit antiquus dierum, & iudicium dedit sanctis*. Excelsis: & in Apoc. c. 11. idem aperte dicitur, vt in lequentibus latius exponemus. Et hoc idem docent sancti, vel hoc loca exponentes, vel de mundi consummatione scribentes, Irē. Hippol. Aug. &c. Hinc Irē. ergo euidenter concluditur, Antichristum nondū præterisse, cum iudicium nondum factum sit. Cōiunctur etiam, nondum regnare cōpisse: imo nec natum esse. Quia ex signis, & rebus reuelatis, que debent præcedere iudicii diem, fere euidenter constare potest, longiori tempore distare iudiciū, quam Antichristus victurus sit, vel naturaliter viuere possit. Dices quantum igitur temporis intercedet inter mortem Antichristi, & iudiciū, seu aduentū Christi. Respondeo primum, illud tempus futurum breuissimum: & hoc nobis satis esse ad vim rationis factæ. Nam licet intercedant aliqui dies verbi gratia decem, aut viginti, vel etiam annus integer, eadem est prædictæ rationis efficacia. Considerato autem modo loquendi Scripturæ, vix existimari potest, illud tempus fore diuturnius. Deinde multi colligunt ex Dan. 12. tempus illud futurum quadraginta quinque dierum, quos Deus concedet hominibus ad agendam penitentiam post mortem Antichristi. Nā postquam Daniel dixerat, persecutionē Antichristi duraturam mille ducentis nonaginta diebus, subdit, *Beatus, qui expectat, & peruenit vsq. ad dies mille trecentos triginta quinque*, vbi adduntur prædicti dies propter dictam causam, vt notant Hier. Theod. & alij. Hieron. Ansel. vero in Elucid. ponens tantum quadraginta dies, perfectum numerum posuit omisso imperfecto: nam 2. ad Thess. 2. quadraginta quinque dies posuit, sicut etiam Bed. Apo. 8. At vero hæc communis sententia dubia est, eo quod Eze. 39. post distinctionem & cladem Gog. & Magog, septem menses, vel etiam septem anni futuri esse significantur. Propter quod Lira ibi, & Dan. 12. existimat, illos dies apud Dan. non proprie sumi, sed metaphorice, diem pro anno vsurpari. Sed hoc est incredibile contra communem expositionem, & contra proprietatem verborum sacræ Scripturæ, & contra contextum Danielis. Nam ibi numerus mensium per numerum dierum declaratur. Alij negant Daniele loqui de die iudicii futuro post illum numerum dierum. Sed eadem facilitate negari potest, Ezechielem loqui de morte Antichristi, sed de alijs principibus, eius ministris

Hhh 3

nistris, & exercitiis eius, qui fortasse interficiuntur aliquibus mensibus ante Antichristum. Aut certe per metaphoram dicamus significatam esse acerbissimam illius stragis. Est ergo res hæc valde lubrica, & incerta. Vnde satis constat, quid respondendum sit interroganti, quando venturus sit Antichristus. Dicendum est enim tam incertum hoc esse; quam est incertum, quando futurus est dies iudicii, solumque affirmari posse, futurum prope diem iudicii.

Dubium.

Quæri verò hic ulterius potest, vnde venturus, seu vbi sit nasciturus, & ex quo genere, & quibus parentibus: hæc enim omnia antiqui Patres inquirunt. Et quidam dicunt nasciturum Babylone, vt Autor operis de Antichristo, nomine Aug. & Hieron. Dan. 11. & Anselm. in Elucidario. Lactantius vero libr. 7. capit. 17. dicit oriundum ex Syria. Rursus affirmant generandum esse ex fornicatione, Damasc. supra, & Anselmus. Tandem docent generandum esse ex ludæis parentibus, & multi efficiunt futurum ex Tribu Dan. ita interpretantes prophetiam illam Genes. 49. *Fiat Dan coluber in via, levasset in semita, & illud le-*

Genes. 49.

Ierem. 8.

rem. 8. ex Dan adiuimus fremitum equorum. Et propter hanc causam existimant Ioannem in Apocalypsi capite 7. omisisse Tribum Dan, in odium nimirum Antichristi. Atque ita sentiunt Iren. & Damascen. locis citatis, Beda, Rupert. & Anselm. Apocalypsi 7. Theodor. quæst. 109. in Genesim, Ambros. libr. de benedictionib. Patriarch. capit. 7. Augustin. libr. quæstionum in Exod. quæstion. 22. & in tractat. de benedict. Patriarchæ Iacob (qui nomine eius circumfertur tomo 3.) Prosper in dimidio temporis, capit. 9. Gregor. 31. Moral. capit. 18. Eucherius, & alij, quos refert Lipomanus in catena super Genesim. Hæc verò omnia incerta sunt, cum neque ex scriptura, neque ex alia divina revelatione nobis tradita, sufficienter colligantur. Illud tamen inter omnia verisimilimum est, futurum scilicet Antichristum Iudæum & origine, & professione, vt præter citatos affirmant Hierony. Daniel. 11. Ambros. 2. ad Thessalonicens. 2. qui aperte dicit, Antichristum futurum circumcisum, & Senecus Sulpitius lib. 2. Dialo. ait, illum imperatorem, vt omnes circumcidantur. Coniectura autem est, quia (vt infra ostendimus) ipse in principio suadebit ludæis se esse Messiam, ipseque eum recipient iuxta illud Ioan. 5. *Si alius venerit in nomine suo, illum recipietis.* Nam vt ait Paul. 2. ad Thess. *Quia veritatem recipere noluerunt, mitter illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio:* non est autem verisimile recepturos Iudæos in Messiam nisi Iudæum hominem, & circumcisum. Ex qua autem Tribu futurus sit, incertum est, tum quia locus ille Gen. ad literam de Samsone explicatur à Hier. in traditionibus Hebraicis, quia reuera ibi Iacob nō videtur mala: sed bona potius predicere. Tum præterea quia tempore Antichristi tam confusæ erunt tribus Iudæicæ, sicut nunc sunt. Vnde vix poterit hominibus constare, ex qua tribu ortus sit. Atq; ideo credibile est, quod ait Cyril. Iero. cat. 15. studiosissimū futurum Antichristum templi Ierosolymitani, vt ipse de progenie David esse videatur, qui templum, solum à Salomone extructum, ipse sit edificaturus, vt nimirum pro Messia haberi, ac recipi possit. An verò nasciturus sit, ex impuro, atq; illegitimo thoro, magis incertum est: facile tamen credi potest tam iniquū hominem, tamq; Christo contrarium, turpissimam habiturū originem, & sicut Christus de purissima Virgine conceptus est; ita illū ex impurissima femina fore generandū. Atq; ex ijs omnibus confici potest noua ratio ad ostendendū nondum Antichristum venisse. Quia nullus Iudæus homo, quicq; à ludæis pro Messia susceptus sit, temporale regnum obtinuit, aut Ierosolymitanū templum instaurare potuit. Ac similes rationes sumi poterūt ex his omnibus, quæ de vita, regno, ac persecutione Antichristi dicturi sumus.

*Cyrril.
Ierosolym.*

Vna vero obiectio superest soluenda, quæ superius indicata est, ex Paulo 2. ad Thessalon. 2. dicente de Antichristo, *Mysterium iam operatur iniquitatis.* Nam si iam tunc operabatur: ergo iam erat. Vnde & Ioan. 1. canon. capit. 4. ait, *in mundo est.* Respondetur ex ipso contextu euidenter constare mentem Pauli. Nam, vt Thessalonicenses liberet metu instantis iudicii, docet eos, prius venturum Antichristum, qui nondum venerat. Cum ergo ait, *Mysterium iam operatur iniquitatis,* non loquitur de persona Antichristi: sed de membris eius, vt sunt hæretici, & tyranni, qui eodem spiritu aguntur, & iam tunc operabantur, quo ipsa persona Antichristi regetur. Et eodem modo ait Ioannes, Antichristum iam venisse secundum eam participationem, ratione cuius Antichristi vocantur omnes illi similes, seu (quod idem est) dicitur venisse non in persona: sed in spiritu. Sicut Matt. 17. dicit Christus, venisse Eliam, quia Ioannes Baptista venerat in spiritu eius. Ita exponunt super hæc loca Chrys. Ambr. August. & alij Græci, Latiniq; & Hieron. dicta quæ 11. ad Galas. & Aug. 2. de Ciuitat. ca. 19. August. D. Thom. supra quæ. 8. art. 3. ac ferè alij Patres supra citati.

*Obiectio.
2. Thessal. 2.
1. Ioan. 4.*

Responsio.

Matth. 17.

Chrysost.

Ambros.

August.

D. Thom.

Hieron.

SECTIO III.

Quales sint futuri Antichristi mores.

Oscendimus, proximè ante iudicium venturum quandam hominem singularem hostem Christi, & Sactorum eius, superest, vt mores, doctrinam, ac persecutionem eius exponamus. Vt autem de moribus dicamus, ab exordio vitæ eius initium sumendum est.

Principio igitur dicunt aliqui, ab initio suæ conceptionis ita fore à dæmone possidendum, vt omni eius malitia repleatur. Quo modo intelligunt, quod Paul. 2. ad Thess. 2. dicit *aduentum eius esse secundum operationem Satanae*, quocirca eum vocat hominem peccati, id est, diaboli (vt Sedulius exponit) non Sedul. quod à diabolo generandus sit: sed quia omnem operationem diaboli in se suscipiet, vt ibi ait Theod. Occume. ibi asserit, Antichristum oblidendum, regendumque à Satana, & hæc sententia est Ansel. in Elucidar. & Aug. seu Raban. citato lib. de Antichristo. Est tamen sano modo intelligenda. Nam in primis (vt ex superioribus constat) dæmon non efficiet conceptionem Antichristi: operabitur autem (quantum in se erit) commouendo humores, & applicando agentia, & materiam, vt fiat temperamentum illius hominis maximè proportionatum, atq; propensum ad vitia. Quod non aliaratione asseritur, nisi quia talis futura est vita Antichristi: vt videatur Deus, omnē licentiā dedisse dæmoni, vt totam suam malitiā, ac potentiam in illū exequatur. Et quia ille homo futurus est in omnibus maximè contrarius Christo, & ideo sicut Christus opera Spiritus sancti cōceptus est, ita in Antichristi cōceptio ne spiritus dæmonis eam præstabit operā, quam suo modo potest, & hoc fortasse sensu Hiero. Itai. 16. dæmonem appellat patrem Antichristi. Deinde obseruandum est non esse anticipandum Antichristo vsum rationis, vt eo sensu intelligatur replendus ab infantia omni malitia dæmonis. Illa enim anticipatio non potest fieri sine miraculo, quod nulla ratione fingendum est sine fundamento, & ad finem prauum. Dici ergo potest replendus ab infantia dæmonis malitia quia statim tradetur potestati dæmonis, ita vt dæmon intelligat sibi permitti à Deo, vt omnibus modis eum teneat & ad malum inducat, & ideo ita illū etiam in infantia circūueniet, & omnes eius motus, actusq; dirigit, vt semper fiat proliuior, & facilius ad malum. Et hoc etiam modo intelligendum est, esse oblidendū à dæmone, nō quod iudicio priuandus sit

*Antichristi.
stus ab initio
conceptionis
sua à dæmoni
oblidendus
quemodo.
do.
Hieron.*

aus sit, & libertate (sicut solent arreptitij cogi, aut deimentari a dæmone) alias non peccaret in actibus suis, quod est aperte contra Paulum, & alia Scripturæ testimonia. Sed dicitur obfidentus a dæmone, quia semper, & in omnibus eum dirigit, & gubernabit ab infantia sua. Quo sensu dixit Damasc. lib. 4. c. 27. Ex fornicatione parietur, atque omnem Satanā aflatum suscipiet. Deus etenim incredibilem quandam futuræ ipsius voluntatis peruersitatem prandescens, diabolum in eo domicilium sibi constituere sinet.

Secundo, postquam ad vsum rationis peruenerit dicunt aliqui scriptores (vt Anselm. in Elucidar. & Author libri de Antichristo inter opera Aug.) educandum eum fore in Corozaim, & Bethsaida. Quod vbi legerint, aut quo fundamentò dixerint, melatet. Fortè illi moti sunt, quia illæ ciuitates maximæ incredulitatis, & obstinationis inculatæ a Christo sunt: sed hoc fundamentum nullius roboris est. Damasc. quidem dicto cap. 27. solum dicit, clam esse educandum. Quidquid verò sit de loco, & modo educationis eius, omnes tamen docent, à principio esse imbuendum omnibus iniquis moribus, ac prauis artibus, & a maleficis & ariolis instruendum, & præsertim astutia dæmonis. De quo Cyrill. Ierosol. cat. 15. Inducet (ait) quemdam magnum hominem (sic vocat Antichristum) veneficis, & incantationibus, & malis artibus instructissimum: Et inferius de moribus illius loquens dicit, talem futurum, vt omnes qui ante illum improbi, & impij fuerint, excellat malitia, mentemque habeat homicidariam, præfatiā, immisericordem & variam. Quæ omnia in diuinis literis magnum fundamentum habent. Primum, quia illa epitheta,

Damas.

Anselm. Aug.

Marth. 11.

Damas.

Cyrill.

2. Thessal. 2.

Dan. 8.

Mores Antichristi quales.

2. Thessal. 2.

Dan. 7.

Dan. 8. & 11.

Greg.

August.

Ioann.

Dan. 11.

D. Thom.

2. ad Thess. 2. Homo peccati, filius perditionis, ille iniquus, cuius est aduentus secundum operationem Satanæ in omni seductione iniquitatis: & illud Dan. 8. Cum creuerint iniquitates, conuerget Rex impudens facie. hæc, inquam, & familia indicant ingentem malitiam, & corruptissimos totius vitæ mores, adeo, vt aliqui sentiāt, nunquam esse bene moraliter operaturum. Quod licet sit incertū tamen, non est incredibile. Deinde, quia expresse prædicuntur de illo cum magna exaggeratione immania vitia, quæ sunt fontes aliorum. Primum, ac præcipuum est superbia, de qua dicitur 2. ad Thess. 2. Extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus: & Dan. 7. Sermones contra excelsum loquetur, & putabit, quod possit mutare tempora, & leges, & c. 9. Cor suum magnificabit, & c. 11. Et faciet iuxta voluntatem suam Rex, & eleuabitur, & magnificabit aduersus omnem Deum, & aduersus Deum Deorum loquetur magnifica. Propter quæ Greg. lib. 4. Epistol. 38. Regem superbia, Antichristum vocat, indicans, eum in hoc vitio posse fere cum Lucifero conferri. Colligitur enim ex dictis locis peruenturum eum ad superbiæ fastigium, præsertim tunc, cum rebus omnibus potius fuerit, antea verò totum virg sue cursum ad eam gloriam obtinendam esse institutum. Vnde Aug. tract. 29. in Ioan. conferens, atq; coniungens illa verba Christi. Qui à semetipso loquitur, propriam gloriam querit: cum illis, alius veniet in nomine suo, & hunc suscipiet, dicit, eum, qui veluti per antonomasiam gloriam propriam querit, esse Antichristum, Qui gloriam nominis sui quasiuus est, inflatus, non solidus, non stabilis: sed virg, ruinosus, in quo inuolutus est non veritas. Tribuitur præterea illi Dan. 11. quod erit in concupiscentijs seminarum, quod Deum patrum suorum non reputabit: denique, quod omnia faciet iuxta voluntatem suam: vt ostendamus homicidia, & crudelissimam tyrannidem, de qua postea dicendū. Erit ergo omnium hominum iniquissimus. Propter quod, Caput iniquorum dicitur, vt supra dixit D. Th. q. 8. art. 7. An verò idolorum etiam cultor futurus sit, dicemus scilicet sequenti.

Ex ijs autem colligunt aliqui, pauld postquam exierit Antichristus rati one vti, ab Angelo custo-

de desertum iri, propter nimiam eius malitiam, & pronitatem ad malum. Quam sententiam tribuit D. Th. Viguerius in institutionib. c. 21. §. 3. Vers. 3. Ego verò in D. Tho. id non reperi. At Anton. 4. patit. 13. c. 4. §. 3. sic inquit, Quamuis Angelus bonus ei non subtrahetur ad custodiam: tamen postquam inripit malitia vti nullum effectum custodiæ in eum exercebit, eo obstinato. Itaque non est verisimile, esse deserendum ab Angelo custode, quantum est (vt sic dicam) ex parte Angeli, quia semper paratus erit ad custodiendum illum, & ad suggerendum bona, & auertendum à malis. Quia quamdiu ille est viator, commissus erit curæ, & custodiæ sui Angeli. Item quia neque existimandum est, Deum illi denegaturum gratiam suam sufficientem, & necessariam, quantum est ex parte Dei, seu (quod idem est) si ipse impedimentum non posuerit. Est autem verisimile tantam fore Antichristi malitiam, ac tam frequentem vsum operandi, & cogitandi mala, tantamq; cum dæmone familiaritatem, & coniunctionem, vt vix vnquam det locum alicui bonæ inspirationi, aut effectui spiritali Angelicæ custodiæ, aut diuinæ gratiæ.

Tercio obseruant Patres, præsertim Cyrill. Ierosol. cat. 15. & Damasc. dicto c. 27. & Hippol. in li. de conf. mun. licet ab ineunte ætate Antichristus flagitiosissimus futurus sit, ac crudelissimus: tamen in principio simulaturum, & boni specimen præbiturum, vt Iudæos possit decipere, & paulatim regnum tyrannice occupare. Constat enim ex sententia horum Patrum, & reliquorum, quod licet Antichristus non mittetur à Deo: venire tamen permittetur, vt Aug. loquitur tract. 29. in Ioan. in fine, sic tacite exponens illud 2. Thess. 2. Mittet illi Deus operationem erroris, id est venire permittet. Interdum enim ita Scriptura loquitur de permissione, ac si res à Deo fieret, vt declararet (quasi per exaggerationem) iustitiam, & vindictam Dei, & infallibilitatem effectus, qui consequeretur. Hoc ergo sensu mittetur Antichristus, seu veniet, vt Iudæos decipiat in penam incredulitatis suæ vt insinuat Christus illis verbis. Si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Quod clarius explicuit Paulus citato loco, vt ibi notarunt omnes interpretes, & Hieron. dicta q. 1. ad Gal. & Iren. dicto lib. 5. contra hæres. Gregor. 13. moral. cap. 16. & Hilar. canon. 25. in Matth. Cum ergo hoc sit futurum primum, ac præcipuum Antichristi institutum, vt Iudæos fallat, eisque persuadeat se esse Christum, & Mesiam, non est dubium, quin aliquo saltem tempore ita sit mores suos simulaturus, vt facilius possit Iudæos decipere, & ab eis suscipi, crediq; Mesias. Ostendit ergo se benignum, & humanum (vt Cyrill. Ierosol. dicit) & bonitatis speciem præ se feret (vt ait Damasc.) & quoniam ipsi regem temporalem, bonaque temporalia præcipue sperant, in ijs elargiendis maximè se liberalem ostendet, ijs enim rebus abundabit, vt infra videbimus. Adiungit etiam aliqua signa, de quibus postea etiam dicturi sumus: atque ijs modis tandem efficiet, vt à Iudæis pro Mesia recipiatur. Cum autem rerum potius fuerit (inquit Dam.) omnem suam peruersitatem depromer. Quæ omnia, supposito prædicto fundamento per se sunt credibilia, & ex ijs, quæ dicemus, verisimiliora fient.

Atque ex ijs colligi potest vna ex potissimis causis, ob quas Deus permittitur esse, vt dæmon in illum hominem tantam habeat potestatem, vt ad omnem iniquitatem, & deceptionem eo quasi organo proprio vti possi. Causa enim erit ad conuincendam Iudæorum perfidiam, vt qui verum Christum, honestissimosq; illius mores, & verissima, stupendaq; miracula reuereri, & sectari noluerūt, falsum Christum, falsaq; miracula suscipiant, & improbißimos mores imitentur. Permittit etiam hoc Deus ad ostendendam gratiam suam, & benignissimam providentiam erga homines, vt hoc exemplo constet,

Hhh 4

quan-

Antonin.

Antichristus simulator, & insensibilis. Cyrill. Ierosolym. Damasc. Hippolyt.

August. 2. Thessal. 2.

Hieron. Iren. Hilar. Greg.

Cyrill. Damasc.

quanta sit hominis fragilitas, quantaq; demonis efficacia ad superandum illum, si Deus permisisset. Item ex illius hominis perversitate, & malitia fumet Deus occasionem exercendi Sanctos suos, & illustriſſimas victorias per illos obtinendi, vt recte dixit Hippolyt. lib. de consummat. mundi, & inferius latius dicturi sumus. Tandem Iren. lib. 5. cap. 29. sic inquit, *Propter hoc in bestia veniente recapitulatio fit vniuerſe iniquitatis, & omnis doli, vt in ea confluens, & conclusa omnis virtus apostolica, in caminum mittatur ignis.*

Hippolyt.
Iren.

SECTIO IV.

Quæ sit futura Antichristi doctrina, & modus suadendi illam.

Quæstio hæc solum intelligitur de doctrina, quæ in diuinarum rerum cognitione, seu fide consistit, & fundamentum est religionis, diuini cultus. Nam de aliarum rerum sententia, & cognitione nihil nobis est de illo reuelatum, neque ad institutū nostrum quicquam spectat. Duo autem inquiri possunt. Primum quid reuera ipse sentiet de Deo, ac rebus alijs, quæ ad salutem animæ pertinent. Secundo, quid exterius docebit, ac persuadere conabitur. Dicemus autem prius de hac posteriori parte, quia illa poterit esse hominibus notior: ex decisione verò eius aliquid postea de priori coniectabimus.

Primum igitur, ac veluti fundamentum doctrinæ Antichristi erit, Iesum Christum Dominum nostrum non fuisse verum Mesiā, neq; filium Dei; neque hominum saluatorem, & consequenter totā eius religionem, & sacramenta esse vanam superstitionem, & è contrario Moyſi legem esse seruandam, circumcisionem retinendam, &c. Hæc omnia colliguntur primo ex ipso nomine Antichristi. Ideo enim sic per antonomasiam appellatus est, quia potissimum eius institutum erit, Christum negare, & è medio tollere. Quod plane docuisse videtur

Joan. 2.
Primum Antichristi doctrina & institutum, Christi diuinitatem & religionem negare.

Matth. 24.

Dan. 7.

Greg.

Hippolyt.
Hieron.
August.
Chrysost.

Joan. 1. can. c. 2. dicens. *Quis est mendax, nisi qui negat Iesum esse Christum, & hic est Antichristus?* Et in Græco ponitur articulus, & quo significatur hoc fore potissimum dogma & institutum illius, qui propriè Antichristus appellatur. Secundo hoc probatur ex ijs, quæ supra dicta sunt, quod Antichristus primum omnium incipiet doctrinā suam Iudæis suadere, vt ab eis pro Mesiā recipiatur: ergo necesse est, vt prius suadeat, nullum alium esse verum Christum, seu Mesiā. Hoc quoque significauit Christus Matt. 24. vbi de temporibus Antichristi loquens, nos monet, *Si quis nobis dixerit, Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetae.* Significat ergo Antichristum negaturum verum Christum, & alium falsum introducendum. Tertio ex effectibus idem constat. Nam hæc de causa faciet bellum aduersus Sanctos, & Ecclesiā Christi oppugnabit, & vniuersa Sacramenta, ac iuge sacrificium auferet (vt constat ex Daniel. 7. 11. & 12. & infra sect. 6. latius explicabimus) ergo signum euidentis est odio habiturum Christum, eumque precipuè, & totam eius religionem esse euersurum. Et hinc è contrario facile credi potest instauraturum Moſaicas ceremonias, saltem in principio, cum suos instillare genti suæ errores ceperit. Quia nulla alia ratione poterit eis melius persuadere, se esse Mesiā, cum illi existiment legem Moyſis esse perpetuo duraturam. Vnde Gregor. libr. 11. Episto. 3. eos, qui docent, legis ceremonias esse obseruandas, Antichristi prædicatores vocat, Nam ille (inquit) *Iudæis are populū compellet, vt exteriorem ritum legi reuocet, & sibi Iudæorum perfidiam subdat.* Similia docet Hippol. dicta orat. de consum. mun. Hieron. Dan. 11. August. 20. de Ciuit. cap. 8. Chrysostom. & alij Græci. 2. ad Thessalō.

A 2. circa illa verba, *Nisi veneris disceptio primum, vbi per discessionem apostasiam à Christo interpretantur, & intelligunt, ea voce significare ipsum Antichristum.* Quia erit multis causā recedendi à Christo, & quia hoc erit potissimum eius institutum.

Secundo dicendum est, Antichristum in initio doctrinæ suæ persuasurum Iudæis se esse Mesiā in lege promissum. Excluso enim vero Mesiā, nihil ei restabat aliud, neque de eius superbia, & ambitione aliud sperari poterat, quā vt se Mesiā simularet. Hoc intelligunt Patres significasse Christum illis verbis. Si alius venerit in nomine suo illum accipietis. Quāquam enim videatur sermo conditionalis tamen ab omnibus Patribus supra citatis intelligitur esse absoluta prophetia de Antichristo, vt illa particula, si, posita sit pro, cum, vel, quando. Deinde idem significatur in verbis illis Matth. 24. Si dixerint vobis, ecce hic est Christus, aut ecce illic, vt notat Cyrill. Ierosolym. dicta cat. 15. dicens venturum Antichristum se ipsum Christum vocantem, ac per hanc Christi appellationem Iudæos, qui venturum expectant, decipientem: & infra. Ac primum quidem tanquam prudens aliquis, & intelligens, temperantiam, atque humanitatem simulabit, signūque, & portentis magica impostura decipiet Iudæos, tanquam is esset Christus ab illis expectatus. Addit etiam Ambros. libro. 10. in Lucam, cap. de signo appropinquantis desolationis, quod erit etiam ex Scripturā disputans se esse Christum. Denique reliqui omnes, qui de Antichristo scribunt, præsertim Irenæus Hippol. & Hiero. dicunt esse suscipiendum à Iudæis vt verum Mesiā, & hoc esse futurum initium tyrannidis eius, ergo.

Antichristum in principio doctrinæ suæ Mesiā se esse mentisur. Ioan. 5.

Matth. 24.
Cyrill.
Ierosolym.

Ambros.

Iren.

Hippolyt.

Hieron.

B Tertio dicendum est, Antichristum docturum, ac persuasurum hominibus, vt credant, nullum esse verum Deum præter seipsum: verisimile autem est, non esse hoc docturum, donec rerum omnium potiarur. Prior pars probatur ex Paulo 2. ad Thessal. 2. Extolletur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat, ostendens se, tanquam sit Deus, seu (vt habent Græci codices, & alij Latini) ostendens se quasi sit Deus, igitur inducet homines vt se tantum venerentur, & recognoscant vt Deum, & vt excellentiorem, ac potentiorem omni illo, qui hætenus nominatus est Deus. Hoc enim est extollere se supra omne, quod dicitur Deus, vt ibi exponunt Chrysostom. Ambros. & alij, & idem Chrysostom. hom. 49. in Ioan. Iren. autem lib. 3. c. 6. putat Paulum loqui tantum de idolis, non de vero Deo. Quia loquitur de ijs, qui dicuntur Dij, non tamen de eo, qui est verus Deus. Tamen cum Paul, hunc non excludat, qui maxime dicitur Deus, sed generaliter loquatur de omnibus, simpliciter intelligendus est, præsertim cum dicat, Antichristum seipsum ostensurum Deum, quia necesse est, vt introducendo se falsum Deum, verum excludat. Præterea hoc aperte confirmat Daniel cap. 11. dicens, *Eleuabitur, & magnificabitur aduersus omnem Deum, & aduersus Deum Deorum loquetur magnifica, & Deum Patrum suorum non reputabit, nec quenquam Deorum curabit, quia aduersum vniuersa consurget.* Quæ verba adeo perspicua sunt, vt nulla egeant expositione.

2. Thessal. 2.

Chrysost.
Ambros.
Iren.

Dan. 11.

C Oritur tamen ex verbis sequentibus difficultas, Obiectū. Quia ex dictis sequi videtur, Antichristum ablaturum idola, & illorum cultum. Id enim expresse videtur asserere Paul. & Daniel, vnde Iren. libro tertio capite sexto, & libro quinto, capite vigesimo quinto, tractans hæc loca dicit. Antichristum ablaturū omnia idola. Idem sentit Hugo Aetherianus libro de regressu animarum, capite 23. & Cyril. Ierosolym. mitan. cat. 15. dicens, *Odio habebit idola.* Idem Hippo. supra Chrysostom. cum alijs Græcis. 2. ad Thessalō. 2. Hieronymus super Daniele, & dicta questione 11. ad Algiam: consequens autem videtur esse contra eundem Daniele capite vndecimo dicentem, *Deum autem Maazim in loco suo venerabitur, & Deum quem*

Obiectū.

Iren.

Hugo.

Cyrill.

Hippolyt.

Chrysost.

Hieron. quem ignorauerunt Patres eius, colet auro, & argento, & lapide pretioso, rebusque pretiosis, & faciet, ut maniat Deum Maozim cum Deo alieno, quem cognouit.

Responsio. Ex quibus verbis constat, Antichristum idolum aliquod veneraturum. Responderi potest primo, verba illa non esse intelligenda de Antichristo: sed de Antiocho. Nam de illo precipue instituerat sermonem Propheta in illo cap. & quamuis more prophetico (quoniam Antiochus fuit quædam figura Antichristi) ab vno ad alterum sermonem transtulerit, vel (ut alij volunt) de Antichristo in persona Antiochi loquutus sit: postea redit ad Antiochum, & nonnulla dicit, quæ ei soli conueniunt. Hæc verò interpretatio non placet Hieronymo, qui potius ait hæc conuenire Antichristo, quam Antiocho. Nam Antiochus semper adorauit idola, quæ Patres eius cognouerunt, & adorauerunt, Theod. etiam eundem locum de Antichristo interpretatur: intelligit autem Antichristum non adoraturum Deum alium, nuncupatum Maozim, sed seipsum glorificaturum, & nominaturum Deum Maozim, id est fortem, & potentem, sic enim ipse interpretatur, & ubi Vulgata habet, venerabitur, & colet ipse legit, glorificabit. Verbum enim Hebræum optime hunc sensum admittit, & verbum etiam Grecum ἀγαλλῶ, quo Septuaginta vsi sunt. Altera interpretatio est Lyra. & Glossæ ord. & aliorum, Antichristum publice, & coram alijs ablatum idola, & omnem Deorum cultum, nec permitturum, ut alij alium præter se adorent: ipsum verò occultè adoraturum dæmonem, cum quo pactum perpetuum inibit, eiusque ope potentiam, & regnum terrenum consequetur, & deo priuatim cum pro Deo colet, & vel illum appellabit Maozim (quod præsidium, vel auxilium significare dicitur) quia in eo ponet totam spem suam, vel (ut alij volunt) eius proprium idolum in aliquo loco munitissimo, & occultissimo ponet, qui vocabitur Maozim, Nam de eo statim subdit Daniel, & faciet, ut muniat Maozim cum Deo alieno, quem cognouit.

Hieron. Hinc colligitur primo, verisimile esse Antichristum non omnino crediturum, quæ alios docebit, & credere compellet. Nam licet in principio ludæis persuadeat, se esse Mesiam, & missum à Deo fingat, quæ se credere legem Moyse esse veram: & obseruandam: tamen omnia hæc faciet simulacra, ut eos decipiat, & regnum obtineat. Postea enim & Moyse legem abijciat, & Deum verum, à quo data est, negabit. Vnde multi existimant, etiam callide ablatum esse idola, ut ludæis imponat. Quod fortasse in principio ita erit. Nam postquam imperium obtinuerit, non tantum ob hanc causam: sed maxime propter eximiam superbiam id faciet, ut nullus alius præter sese ab alijs colatur. Quæ autem futura sit eius perfidia, & quid reuera existimaturus sit de Deo, diuinare non possumus. Est autem credibile, illum futurum Atheum, nullumque præmium, aut penam in alia vita speraturum, ac propterea solum illum dæmonem veneraturum, à quo fallendi artem addiscet, diuitias obtinebit, & cuius ope imperium comparabit.

Lyran. Gloss. Secundo colligitur, qualis futura sit doctrina mortui, si quam fortasse Antichristus docebit, & obseruare faciet. Nam cum potissima huius doctrinæ pars sit, quæ ad Dei cultum pertinet, hæc tota erit plena errore, ac superstitione, prius contra Christum, Christianamque religionem: postea verò etiam contra Mosaicam, & contra rationem naturalem. Nam sibi soli dicari templa, offerriq; cultum imperabit. Et hinc facile coniectare licet, quid facturus sit in rebus alijs, quæ ad iustitiam, temperantiam, virtutesq; alias spectant. Nam in omnibus ea tantum curabit, quæ sibi ad gloriam, vel voluptatem, vel imperium augendum, & conservandum conducere existimabit: in reliquis verò amplissimam licentiam & facultatem concedet: nihil enim aliud

ex principijs positis probabiliter colligere, aut existimare possumus.

Tertio colligitur verum esse, quod in vltima parte tertiæ assertionis dicebamus, Antichristum non manifestaturum totam impietatem suam, donec plenam regni potestatem obtineat, ut expresse etiam notant Patres citati, præsertim Dam. Cyril. Hippoly. & patet facile ex discursu rerum omnium, quas hæcenus tractauimus.

Quarto, & vltimo dicendum est, Antichristum varijs modis persuasurum hominibus doctrinam, & obseruantiam superstitionis suæ, potissime verò id facturum signis, & prodigijs falsis quidem, specie tamen admirabilibus. Prior pars constat, nam quatuor precipue modis (ut recte notat Anselm. in E. lucidario) vretur ad decipiendos homines. Primus erit persuasione, & eloquentia. Erit enim à dæmone instructus, & edoctus in rebus omnibus, quæ ad hunc finem necessariæ fuerint: imo ait Anselmus, quod erit sapientia, & eloquentia incredibili, & omnes artes, & Scripturam memoriter sciet. Secundus erit per liberalem elargitionem diuitiarum, ut latius dicemus sectione sequenti. Tertius per terrores & minas, de quo in sectione vltima. Quartus denique per signa, & prodigia hominibus admiranda: vnde Paulus 2. ad Thessal. 2. ait. Cuius est aduentus secundum operationem Satanae: in omni virtute, & signis, & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis. Nam sicut Christus miracula edidit in confirmationem veritatis: ita ipse faciet signa mendacia in confirmationem falsitatis, ut ibi notant Chrysost. & Ambros.

B. tamen sicut Christus illa faciebat virtute Dei, qui est prima veritas: ita ipse faciet virtute Satanae, qui est pater mendacij: & ideo non faciet vera miracula, sicut Christus sed falsa. Quia vel res, quæ apparebunt, non erunt veræ, sed phantasticae, ut si videatur suscitare mortuum, aut vere non erat prius mortuus, aut postea non vere viuere, ut notauit Athanasius questione 3. in Antiochum, aut si interdum fuerint res veræ, quæ apparebunt, non erunt tales, quæ modo miraculose fiunt: sed per applicationem occultam naturalium causarum.

Quod si inquiras, quæ sint futura huiusmodi signa & miracula? Respond. verisimile esse futura similia illis, quæ Christus Dominus operatus est, vel quæ Iudæi ab ipso petierunt, ut notant Hippolytus dicto libro de consummatione mundi, & Lactantius libro septimo, capite decimo septimo, qui multa signa in particulari enumerant, quæ solum hæc coniectura ducti, recensere potuerunt. Nam sicut Magi Aegyptij pugnabant contra Moysen similia signa facientes, ita verisimile est, pugnaturum Antichristum contra Christum. Cuius rei vestigium habemus Apoc. 12. vbi de Antichristo dicitur, Et vidi vnum de capitibus suis quasi occisum in mortem, & plaga mortis eius curata est. Cuius communis expositio est, quod finger se mori, & resurgere, ut ibi fere antiqui omnes exponunt, & sentit Gregorius libro v. decimo. Episto. cap. 3. Alius verò sensus, & fortasse magis consentaneus literæ est, quod aliquis ex principibus testatoribus Antichristi, seu Regibus illi subditis, lethali vulnere percutietur, & virtus dæmonis ab Antichristo sanabitur. In vtroq; autem sensu opus apparebit miraculosum, & stupendum. Vnde subditur, Et admirata est vnusquisque terra, post bestiam, & adorauerunt bestiam dicentes, Quis similis bestia? Postea verò subiungitur aliud signum. Ecce signa magnas ut etiam ignem faceret descendere à celo in terram in conspectu hominum. Sed est aduertendum, hoc posterius signum non attribui in eo cap. eidem bestia: sed alteri, & quamquam Rupertus velit, per vtramque bestiam significare eundem Antichristum, verisimilius tamen est (quod Anselm. Rich. ibi, & Ire. lib. 5. c. 23. dicunt) duas illas bestias significare diuersas personas, & posteriorem esse ministrum aliquem Anti-

Damasc. Cyril. Hippolyt.

Antichristus superstitione sua hominibus suadebit quomodo. Anselm.

2. Thessal. 2.

Chrysost. Ambros.

Athanas. Ambros.

Dubium. Responsio. Hippolyt. Lactant.

Exod 7. Apoc 13.

Gregori.

Rupert. Anselm. Richard.

Anti-

Antichristus diaboli cultor.

Antichristus atheus.

Antichristi, & prædicatorum eius, ac pseudopphetam illum, de quo fit mentio in eodem libr. Apoca. ca. 19. de quo etiam ibidem dicitur, fecit terram & habitantes in ea adorare bestiam primam, id est, Antichristum, & postea subditur, hanc posteriorem bestiam crexisse imaginem, seu effigiem Antichristi, & coegisse homines, ut eam adorarent, & ad hoc aliud etiam signum effecisse, scilicet ut imago bestie loqueretur. Vnde coniicimus Antichristum non solum per seipsum, sed etiam per alios effecturum signa ad suam doctrinam suadendam. Et propterea fortasse in plurali dixit Christus Matth. 24. *Dabunt signa & prodigia magna, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Et ideo erit illa tentatio omnium grauisima propter multitudinem & magnitudinem signorum, ut notauit Greg. 32. Moral. c. 12. & li. 33. c. 20. & 21. & Ild. lib. 1. de summo bono. c. 28. Nam olim (inquit) faciebant miracula Martyres, tunc autem videbuntur facere ipsi persequutores. Et eleganter Aug. Psal. 9. tractans illa verba. *Infradatur in occulto, quasi leo in spelunca sua, ubi per leonem in spelunca, Antichristum intelligit, in quo vis & dolus operabitur, cuius persequutio superest, quia nihil est periculosius, quoniam violenta, & fraudulenta erit. Vim habebit in imperio, dolum in miraculis.* Dices, Videtur esse contra suauem diuinæ providentiæ gubernationem, ut permittat fieri tam stupenda signa in confirmationem falsitatis. Tum quia hoc videtur esse permittere tentari homines ultra id, quod possunt: tum etiam, quia hinc potest labefactari fides diuinorum miraculorum, quia semper formidari poterit, an falsa sint. Respondeo non esse contra ordinem diuinæ providentiæ, tum quia hæc permissio effectus erit diuinæ iustitiæ in vindictam incredulitatis Iudæorum, & aliorum peccatorum, quæ illo maxime tempore multiplicabuntur, ut ex Matth. 24. & ex aliis Scripturæ testimoniis supra citatis aperte colligitur. Vnde Cyrill. Ierosol. *supra, Fratrum (inquit) odium locum dabit Antichristo, præparat diabolus schismata populorum, ut tanto facilius hostis recipiatur.* Deinde erit etiam effectus diuinæ misericordiæ, ut Sanctorum fides, & constantia magis crescat, & eluceat. Neque erit tentatio supra humanas vires diuina gratia adiutas, præsertim cum ob hanc causam hæc omnia prædicta sint, ut falsus Christus à vero, & similiter falsa signa à veris miraculis discerni possint, ut notauit Athan. q. 29. ad Antiochum, & Cyril. supra.

SECTIO V.

Quale futurum sit Antichristi regnum, quibusque modis obtinebit illud.

Primum omnium Antichristum futurum esse Regem, magnumque Monarcham aperte colligitur ex Daniel. 7. & 11. capite, supposita communi interpretatione Sanctorum, qui de Antichristo ea loca intelligunt. Cap. enim 7. explicatur, cornu illud paruulum quod Antichristum significare diximus, ijs verbis, *Cornua decem, decem Reges erant, & alius consurgit post eos, & ipse potentior erit prioribus, & vires Reges humiliabit;* & cap. 11. de eodem Antichristo dicitur. *Et faciet iuxta voluntatem suam Rex: erit ergo absque ulla dubitatione Antichristus rex temporalis.*

Secundo est certum, Antichristum non habiturum aliquod regnum iure hereditario, sed habiturum potius humilem originem: & paulatim, ac fraudulenter regnum occupaturum. Hoc significauit Damasc. dicto c. 27. illis verbis, *Ex fornicatione itaque nascetur, & clam educabitur ac repente insurget, caputque attollet, atque imperio potietur;* & Cyril. dict. ca. 15. dicens, *Antichristum per magicum maleficium deceptorum gentes, & Romanum imperium usurpaturum.* Clarius

A Hier. Dan. 11. de Antichristo sic scribit, *Qui consurgere Hieron. habet de modica gente, id est, de populo Iudæorum, & tam Dan. 11. humilis erit, atque despectus, ut ei non detur honor regius, & per insidias, & fraudulentiam obtineat principatum.* Quod colligit ex illis verbis Danielis, quæ de Antichristo interpretatur. *Et stabit in loco eius despectus, & non tribuetur ei honor regius, & veniet clam, & obtinebit regnum in fraudulentia.* Atque idem colligi potest ex c. 7. & 8. ubi, propter humile principium, per cornu paruulum Antichristus significatur. Nam licet hæc possint de Antiocho intelligi: tamen multo verius creduntur implenda in Antichristo, cuius Antiochus typus erat. Denique addi potest coniectura. Nam (ut diximus) Antichristus ex Iudæis orietur, qui nullum regnum, aut imperium possident: sed per vniuersum orbem dispersi, & abiectissimi sunt, neque ullam spem habent sceptri & imperij vsque ad Antichristi tempora. Nam (ut Hieron. ait Dan. 11. circa illa verba, *Faciet, quæ non fecerunt patres eius*) nullus Iudæorum absque Antichristo regnauit.

Tertio dicendum est, Antichristum per dolum ac fraudem inceptorum regnare Babylone, & inde pugnaturum cum alijs regibus, & tres potissimos debellaturum, ac tandem septem alios, & vniuersum orbem sibi subiugaturum. Hæc assertio magna ex parte colligitur ex Scriptura, & probabilibus coniecturis ex ijs, quæ in Scriptura dicuntur. Et in primis, quod regnum Antichristi inchoandum sit Babylone multi colligunt ex illis verbis Zachar. 5. *Et leuauerunt amphoram inter terram, & celum, & dixi ad Angelum, qui loquebatur in me. Quos isti deserunt amphoram? & dixit ad me, ut adificetur ei domus in terra Senaar: & stabiliatur, & ponatur ibi super basem suam, ubi Septuaginta legunt, in terra Babylonis.* Quia (ut Hieron. notat) Senaar campus est Chaldæorum, in quo extructa est Babylon. Genes. 10. 11. & 12. Significata autem est in illa visione (ut Rupert. ibi notat) impietas, & incredulitas Iudæorum, & supplicium diuinum, quod sustinent. *Quia videlicet nec terra sua capit eos: nec calum admittet eos.* Quod supplicium vsque ad finem mundi, & Antichristi aduentum durabit: tunc autem ædificabitur eis domus Babylone, quia ibi Antichristum pro Melsia recipientibusque regnare incipiet. Quod etiam verisimile sit ex sententia eorum Patrum, qui dicunt Antichristum nasciturum Babylone. Deinde quod initium huius regni futurum sit per dolum, ac fraudem, asserunt Hieron. Cyril. Damasc. & alij supra citati. Et per se est verisimile: quia non est obtinendum iure hereditario, neque etiam in principio potest comparari per potentiam, & vim, nisi fingamus solum dæmonem illaturum bellum hominibus pro Antichristo, ut illi per vim regnum obtineat quod posset facile fingi, si dæmones in corporibus assumptis pro illo pugnaret. Sed non oportet hæc sine fundamento fingere, præsertim cum dæmon non tam intendat homines per vim debellare, quam decipere, & in errorem inducere. Prius ergo, quam Antichristus per vim homines aggrediatur, aliquos per fraudem sibi adiungat, præsertim Iudæos, ut supra dictum est. Hæc autem fraus non solum consistet in falsa doctrina supra explicata: sed etiam in promissionibus temporalibus, quas Iudæi potissimum expectant, & (quod caput, & maximum robur illius) ingentibus diuitijs abundabit, & amplissimis largitionibus facile infinitam hominum alliciet multitudinem. Quia (ut dicitur Dan. 11.) *Dominabitur thesaurorum auri, & argenti, & in omnibus pretiosis Aegypti.* Vnde Ansel. in Elucidario ait, *quod industria demonum, omni pecunia occulta, erit ei manifesta: siue sit in mari, siue in reconditis terræ sinibus.* Imo fortasse etiam mineralia auri, & argenti virtute dæmonum elaborata, omnia illi offerentur, & vsui erunt ad imperium obtinendum. Atque hoc modo tantum crescat in initio regni sui, ut potentior fiat quolibet alio

Dan. 7. alio rege: sicut enim de illo dicitur Dan. 7. *Cornua decem, decem reges erunt, & alius confurgit post eos, & ipse potentior erit prioribus. Additur verò statim, Et ipse res reges humiliabit, ex quo colligimus non iam fraudibus, aut donis: sed potentia, & vi, illa tria regna obtenturum.* Unde ibidem dicitur: *Tria de cornibus primis euulsa sunt a facie eius.* Significat autem Dan. cap. 11. illa tria regna futura, regnum Egypti, Lybie, & Ethiopia. Sicut enim dicit, *& mittet manum suam in terras, & terra Egypti non effugiet, per Lybias quoque & Ethiopiam transibit.* Quibus locis id notant Hieronymus, & Theod. & Iren. lib. 5. c. 25. & Cyrill. dicta cat. 15. & Lactant. libr. 7. c. 16. Qui omnes addunt ceteros septem Reges (siue illi in hoc certo numero futuri sint, ut est maxime probabile, siue per illos vniuersitas Regum, & Principum significetur) subdendos Antichristo tanquam supremo Monarchæ, & Imperatori. Quod non obscure colligitur ex cap. 17. Apocalyp. illis verbis, *Decem cornua, quæ videris, decem Reges sunt. Hi vnum consilium habent, & virtutem, & potestatem suam bestia tradent.* Cap. etiam 13. describitur potestas Antichristi tanquam suprema, *Data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem, & similiter Dan. 8. De vno autem ex eis egressum est cornu vnum modicum, & factum est grande contra meridiem, & contra orientem, & contra fortitudinem.* Loquitur autem de Antichristo. Nam de illo statim subdit, *ablaturum iuge sacrificium.* Obtrinebit ergo Antichristus vniuersalem Monarchiam, quam Romani obtinuerant: & hanc (ut supra dixi) interpretantur Patres Græci, esse defectionem Romani Imperij, de qua Paul. loquitur 2. ad Thess. 2.

Obiectio. Dices, Quomodo poterit Antichristus tam breui tempore vniuersum orbem subiugare, præsertim quoad regiones remotissimas Indiarum, vel similes. **Responsio.** Respondetur, quamuis tempus Antichristi post Monarchiam comparatam, quod erit propriè tempus persecutionis Ecclesiæ, futurum sit breue (ut supra diximus) tamen tempus bellorum eius non constat futurum adeo breue. Quia ignoramus, quæ erit incipit regnare, & qua morietur. Deinde, cum dicitur regnaturus in vniuerso orbe, non est necesse intelligi de omnibus prouincijs mundi sed de Romano imperio veteri, atque de eius prouincijs Asiæ, Africæ, & Europæ, in quibus fides, & Ecclesia diutius viguit. Præterea etiam prius modo intelligatur, non erit factum difficile, præsertim, cum neque copia auri & argenti, neque demonum industria defutura sit. His enim duabus aliis facile erit vniuersum mundum peragere. Non quod necesse sit, Antichristum per se ipsum omnia loca lustrare: sed per duces, & ministros. Quin potius arbitror (& colligi potest ex dictis testimonijs Daniel. & Apoc.) non fore illi necessaria bella, & exercitus ad omnia regna subiuganda: sed summa facilitate, & velocitate debellatis illis tribus prioribus regnis sibi vicinioribus, ita eius fama, potentia, atque diuitijs terrendos esse reliquos reges, ut facile illi subijciatur.

Metropolis imperij Antichristi Ierosolyma. Quarto dicendum est, Antichristum præcipuam sedem Monarchiæ suæ Ierosolymis collocaturum, ut in Ierosolymitano templo a se instaurato sedeat, & tanquam Deus adoretur. Hæc est sententia Patrum omnium, qui de Antichristo scribunt, quos sepe citauimus. Statim necesse erit eos indicare. Colligitur autem ex duplici loco Scripturæ. Prior est 2. ad Thess. 2. *Ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus.* Quanquam enim Patres interdum alijs modis metaphoricè interpretentur templum illud: tamen sensus maxime proprius, & literalis esse videtur, ut de templo Ierosolymitano intelligatur, ut exponunt Iren. Cyri. Iero. & Damasc. citatis locis, & Suer. Sulpitius ex sententia S. Martini in li. 2. dialog. & Sedul. 2. ad Thess. 2. & Hippol. dicta orat. de consummatione mundi, & Orig. tract. 29. in Matth. qui addit, in sensu spirituali per templum diuinas Scripturas intelligi,

A selem. verò 1. ad Thess. 2. animas hominum exponit: in quibus Antichristus sedere studebit, ut Deus, à qua expositione parum discrepat aliorum interpretatio, qui per templum Dei, Ecclesiam intelligunt, ut Hieron. dicta q. 11. ad Algas. Ecclesia enim nihil aliud est quam ipsi fideles. Alii ut Chrysost. Oecumen. Græci per templum intelligunt Christianorum Ecclesias, seu templa. Denique August. 20. de Ciuit. ca. 19. probabile putat, per templum non significari locum in quo Antichristus sedeat, ut Deus: sed significari ipsam Antichristum cum suo populo. Atque ita non esse legendum, *Ut in templo, sed, Ut in templum Dei sedeat*, (prout habent Græci) & sensus sit, Antichristum solum, ut templum, id est, ut Ecclesiam, ac si ipse eius esset verus populus Dei. Quæ expositio inter omnes magis displicet. Quia neque cum verbis antecedentibus, nec cum sequentibus, connecti potest.

B Etenim, quæ præcedunt, sunt, *Extollitur supra omnia quod dicitur Deus, aut colitur, ita ut in templo Dei sedeat.* Ex hoc autem, quod prædicto modo, *sedeat in templum Dei*, non sequitur, quod se extollat supra Deum. Omnes enim hæretici contendunt in ipsis esse Ecclesiam Dei, atque adeo sedent in illo sensu in templum Dei: & tamen non se extollunt supra omnia, quod dicitur Deus, ut Paul. loquitur. Sequentia autem verba sunt, *Ostendens se tanquam sit Deus: si autem solum sederet, ut templum Dei, non se ostenderet Deum.* Recte ergo noster interpretes vertit, *in templo Dei.* Nam licet Græce sit *ὡς τὸν θεόν*, tamen iuxta Græcum idiomata eadem est significatio, quæ cum alijs etiam locis Scripturæ magis consentit, ut iam dicam. Posita autem hac lectione, probabilius est, templum ibi sumi pro templo materiali, & sensibili: nam hæc est natina significatio, quæ cum propriè saluari possit, non est necesse metaphoricè exponi. Templum autem Dei eo tempore, quasi per antonomasiam dicebatur templum Ierosolymitanum, ut patet ex Luc. ultim. Act. 3. & 5. & sæpe alias, cum enim tunc nondum essent erecta, & dicata Christianorum templa, solum Ierosolymitanum singulariter dicebatur templum Dei. Verisimilius ergo est, de hoc esse loquutum Apostolum. Præterea, quia hæc videtur esse abominatio desolationis, de qua prædixit Daniel c. 9. Et erit

C in templo abominatio desolationis, abominationem enim vocat Antichristum propter abominanda eius scelera, desolationis autem, ob atrocem persecutionem. Ita interpretatur Iren. lib. 5. con. hæres. c. 25. & Orig. dicto tract. 29. in Mat. Quamuis enim ille locus alias habet interpretationes, & præsertim illam August. epist. 80. qui eum locum intelligit de exercitu Romano circumdante Ierusalem, usque ad desolationem eius tempore Titi, & Vespasiani, quia & contextui Danielis hæc videtur facile accommodari, & de illa videtur loquutus Christus Matth. 24. dicens: *Cum videritis abominationem desolationis, sedentem in loco sancto, quæ dicta est à Daniele Propheta, qui legis intelligat, licet hoc (inquam) ita sit: nihilominus non videtur reiicienda interpretatio Patrum, qui de Antichristo hæc intelligunt.* Sicut enim verba Christi interpretatur Hilar. can. 25. in Matth. & Amb. lib. 10. in Luc. c. de signo appropinquantis desolationis, qui ad literam hoc intelligunt de Antichristo sedente in Ierosolymitano templo. Neque alij Patres hanc sententiam reiiciunt, vno, vel alio excepto, quamuis addant, Antichristum non solum Ierosolymitanum sed etiam in Ecclesia Christi seu in Ecclesijs Christianorum. Quod quæ ratione intelligendum sit, in sequenti sectione explicabimus.

D Dices. Ex cap. 9. Dan. constat templum Ierosolymitanum nunquam esse instaurandum: nam, usque ad consummationem, & finem perseuerabit desolatio. Respondetur, satis videri desolationem perseuerare usque ad finem, quandoquidem usque ad Antichristi

Obiectio. Dan. 9. ad consummationem, & finem perseuerabit desolatio. Respondetur: ad finem, quandoquidem usque ad Antichristi

Hieron.
Chrysost.
Oecumen.
August.

Luc. 24.
Act. 3. & 5.

Dan. 9.

Iren.
Orig.
August.

Matth. 24.

Hilar.
Ambros.

Obiectio.
Dan. 9.

Respondetur:

tem-

tempora templum instaurandum non est. Deinde etiam tunc non proprie instaurabitur, non solum materialiter, quia fortasse tam breui tempore non integrè & perfectè: sed utique reedificabitur, sed etiam formaliter (quo ad rem maximè spectat) quia non instaurabitur in templum veri Dei, sed in sedem Antichristi. Nam licet fortasse in principio, ad decipiendos Iudæos, Antichristus simulaturus sit se velle instaurare templum in cultum Dei (vt Cyrill. Ierololim. supra notauit) tamen re vera, & ex animo non id faciet, nisi ob gloriam suam, & vt ipse in eo colatur & ita semper manebit desolatio, & abominatio desolationis vsque ad finem. Dices: Quomodo ergo Paulus vocat templum Dei, & Christus locum Sanctum illum, qui ad solam superstitionem Antichristi instaurandus erit? Respondetur, appellasse illum locum à primæua eius institutione & dedicatione. Fuit enim ille sanctus, & in templum Dei electus, licet fuerit prophanatus. Ex his ergo constat Antichristum sessurum Ierololymis tanquam in primario, ac regio loco, quem potissimum eligit vt ibi colatur.

Rursus quod diutius ibi sessurus sit, colligi potest ex Apocalyp. 11. vbi aperte dicitur Eliam, & Henoch fore occidendos ab Antichristo Ierololymis, vbi Dominus eorum crucifixus est. Cum ergo Elias & Henoch mittendi sint, vt Antichristo resistant, & Ierololymis prædicaturi sint, ibidemque morte sua testimonium redditori veritatis, quam prædicauerunt, signum manifestum est, ibi potissimum sessurum Antichristum, eamque futuram esse quasi radicem, & cathedram falsæ doctrinæ, ac persecutionis eius. Scio Hieron. epist. 17. ad Marcel. locum hunc de mundo, & non de Ierusalem interpretatum esse, ductum studio laudandi, & honorandi Ierusalem, ad quam Marcellam inuitabat: tamen literalis sensus est, quem diximus, quem omnes interpretes sequuntur. Neq; obstat, quod obijcit Hieron. supra, quod Ierusalem eo loci Sodoma vocetur, quando quidem principes eius, principes Sodomorum dicuntur Isa. 1. Deniq; ex ijs, quæ diximus, Antichristum futurum esse genere Iudæum, & in Iudæis maximè esse negaturum, statim credibile fit, eum potissimè instauraturum ciuitatem Patrum suorum, de qua, ac de templo suo ipsi maxime gloriantur. Vnde etiam fit, vt vel ob hanc causam in eo potissimum colli loco, & honorari studeat. Potest hoc etiam confirmari, quia, (vt postea videbimus) Sancti docent, Antichristum fore occidendum in monte Oliueti: ergo signum est ibi potissimum esse regnaturum, vt etiam Theod. & Hieron. colligunt ex Dan. 11.

Contra hanc verò sententiam, hæretici huius temporis (solum, vt contra Apostolicam sedem blasphemant) fingunt Antichristi sedem in Romana ciuitate esse futurum, cum nullo id fundamento niti queat, & potius ex Apoc. 17. colligi possit: Vrbē, vel iam antea euersum iri adueniente Antichristo, vel certe ab ipso, & ministris eius esse euerendam.

SECTIO VI.

Qualis sit futura Ecclesiæ persecutio sub Antichristo, & quis finis, ac consummatio eius.

Primo certum est, Antichristum persecuturum esse Ecclesiam, & fideles, ac Sanctos acerbius, & crudelius, quam ab vilo vnquam tyranno tentari, aut affligi fuerint. Hoc de fide est: at enim Christus Matth. 24. Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, vsque modo, neq; fiet. Et de hac tribulatione dicitur Dan. 7. Et ecce cornu illud faciebat bellum aduersus sanctos, & preualebat eis: Et infra, Sanctos altissimi conteret: & putabis, quod possit mutare tempora & leges, & traduntur in manu eius vsque ad tempus, & tempora, & dimidiū temporis. Idem colligitur ex cap. 8.

A & 11. & 12. quorum verba omitto ad prolixitatem & 12. vitæ adam, licet grauissima sint, & statim illa attin- gemus. Præcipue verò Ioan. Apoc. 20. hanc atrocem persecutionem describit, dicens, Cum consummati fuerint mille anni, soluetur Satanus de carcere suo, & ex- ibit, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos ter- ra Gog, & Magog, & congregabit eos in prælum, cuius nu- merus est sicut arena maris, & ascenderunt supra latitu- dinem terra, & circueverunt castra Sanctorum, & ciuita- tem dilectam, id est, vniuersam Ecclesiam, vt expo- suit Augustinus 20. de Ciuitate capite vndecimo, Lactant. lib. 7. c. 24. & sequentibus. Cauendus tamè est error illius, & aliorū Chiliastrū intelligentium hunc locum non de persecutione Antichristi, sed de alia, quam existimarunt passuros Sanctos post mille annos felicitatis huius vitæ, quam non dicunt esse persecutionē Antichristi: hanc enim ante mille an- nos antecessuram sentiunt. Quæ sententia & in erro- re fundatur, & aperte repugnat Euangelio Matth. 24. & 25. & alijs testimonijs Scripturæ, quibus supra probatum est, statim post Antichristi mortem, futu- ram esse mundi consummationē. Hinc enim ne- cessario fit, Antichristi persecutionē futurā postre- mam: non ergo potest ille locus de alia posteriori persecutione intelligi. Neque etiam potest exponi de persecutione aliqua, quæ persecutionem Anti- christi antecesserit, vel antecessura sit, quanquam id insinuet Ambros. lib. 2. de fide c. vltimo, in fine, per Gog, Gothos intelligens. Quia Ioannes dicit, illam persecutionem futuram post mille annos, id est, in fine durationis Ecclesiæ, vt supra exposuimus. Vn- de etiam dicit, post illam persecutionem, vniuersa- lem resurrectionem statim futuram: necesse est ergo intelligi de persecutione Antichristi. Est autem in illis verbis Ioannis obscurū, quid per Gog, & Ma- gog, intelligatur. In quo laborant Aug. dicto c. 11. lib. 20. de Ciuit. & Hieron. Ezech. 38. & 39. Sed non est nostri instituti in hoc immorari, lege Franc. Riber. in id c. Apoc. Denique ait Ioannes, ad commouen- dam, & concitandam hanc persecutionem solu- dum esse Satanam, qui vsque ad illud tempus liga- tus fuerat, vt significet, tanto fore persecutionem illam diuiniorem, quanto magis potest aliquis nocere solutus, quam ligatus, lege August. 20. de Ciuitat. cap. 8. & 9.

Secundò dicendum est persecutionem hanc non tantum futuram esse temporalem, sed etiam spiri- tualem, atque ita tam in prauo fine persecutorum, quam in medijs fore acerbissimam. Explicatur, & probatur. Quia in primis certum est, hanc persecu- tionem, quæ per modum prælij in dicto loco Apo- calypsis describitur, non esse præcipue futuram ad vsurpanda temporalia bona, nec propter hunc so- lum finem inferenda bella, & temporalia damna, quæ illam consequuntur (talis enim perfectio non esset magni momenti cum alia comparata) erit ergo, auertendum homines à fide, & vero Dei cultu, vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. Hanc igitur vocamus spirituales persecutionem ex par- te finis, & prauæ intentionis persecutorum, nocu- mentique illatijs, quos in persecutiōe vicerint. Deinde ex hoc cap. erit grauissima persecutio. Pri- mo, quia cogentur fideles negare Iesum esse Chri- stum, aut Dei filium. Secundo cogentur, & Dei cultum omnesque ritus, ac caeremonias Christianas deferere, propter quod Daniel. 12. dicitur, eo tem- pore auferendum esse iugē sacrificium, quod de tem- pore Antichristi intelligunt ibi Hieron. & Theod. Iren. & Hippol. locis supra citatis, quo tempore om- nem cultum diuinum, qui à Christianis exhibe- ri solet, cuiusque suprema pars est sacrificium Eu- charistiæ, ad quod cætera omnia referuntur, ces- saturum dicunt persecutionis acerbitate, & violē- tia. Tercio (quod grauissimum est) cogentur verum Deum abnegare, noliq; supremo nomini cultum exhi-

Persecutio
Ecclesiæ sub
Antichristo
omnium a-
cerbissima.
Matth. 24.
Dan. 7.

Dan. 8. 11.

Apoc. 20.

August.
Lactant.

Matth. 24
& 25.

Ambros.

Gog, & Ma-
gog, quid
August.
Hieron.

August.
cap. 8. & 9.

Antichristi
persecutio
temporalis
& spiri-
talis
Matth. 24.

Dan. 12.

Hieron.

Theod.

Iren.

Hypolyt.

exhibere : sed tantum cuidam homini mortali omnium iniquissimo, nimirum Antichristo, ut colligitur ex 2. ad Thess. 2. & ex alijs locis supra tractatis. Quapropter, ubi Antichristus in persona sua praesens non adfuerit, cogetur fideles imaginem eius, seu eum in imagine adorare, & hoc modo Antichristus per se, vel sui imaginem sedebit in omnibus templis, & Ecclesijs Christianorum, ut ab eis tanquam Deus adoretur. Hæc omnia colliguntur ex Apocal. 13. ubi, præter Antichristum, dicit Ioannes, se vidisse aliam bestiam (quam supra diximus fore tyrannum aliqueum Antichristo subditum, & ministrum eius) de quo ibidem scribitur, *Dicit habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestiae, quae habet plagam gladij, & vixit: & infra, Et faciet, ut quicunque non adorauerint imaginem bestiae, occidantur.* Quorum verborum literalis sensus videtur supra positus. Vnde inter falsa miracula ministrorum Antichristi ibidem ponitur, quod facient loqui imaginem bestiae, quod multi referunt ad homines sectatores Antichristi, sed re vera propriè, & ad literam intelligendum videtur de effigie, & simulacro Antichristi. Atque hinc colligo, quamuis Antichristus omnè aliam publicam idololatriam detestatur sit: nihilominus effecturum, ut fideles omnes ad horrendam idololatriam inducat. Quæ enim maior, aut detestabilior idololatria esse potest, quam Diuinum cultum tribuere iniquissimo homini, & imagini eius? Vltimo efficiet, ut omnes, in professione, seu potestatem huius cultus, characterem bestiae, seu Antichristi publice deferant in frontibus, seu in manibus, ut habetur eodem cap. 13. Apocalyp. *Et faciet omnes pueros, & magnos, & diuites, & pauperes, & liberos, & seruos habere characterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis, & subditur, tamen necessariam futuram omnibus huiusmodi characteris gestationem, ut non possint emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestiae, aut numerum nominis eius.* Quod autem hoc signum non solum futurum sit in recognitionem temporalis subiectionis: sed maxime in professionem superstitiosi cultus, ex eo colligi potest, quod in maximam laudem Sanctorum prædicatur, quod characterem bestiae non acceperint, & è contrario æterna poena puniuntur, qui illum acceperint; Apocalyp. 14. 16. 19. & 20. quibus locis illa duo coniunguntur, nempe, *adorare imaginem bestiae, & accipere characterem eius*, tanquam æque superstitiosa, & Diuino honori contraria. Vnde D. Thom. infra q. 63. art. 3. ad 3. dixit characterem bestiae esse professionem illiciti cultus. Qui autem futurus sit hic character Antichristi, incertum est, solum cogitare possumus, futurum esse aliquod signum, quod Antichristus instituet, quasi ad sigillandum cultores suos, sicut nos possumus dicere, signum crucis esse characterem Christi. Ita sentit Lactant. li. 7. c. 17.

Vltimo facile etiam intelligi potest, futuram esse grauissimam illam persecutionem, etiam ex parte mediocriorem, qualia sunt illa quatuor, quibus supra diximus Antichristum vsurum ad suam doctrinam persequendam, scilicet, eloquentia verborum, amplissimis largitionibus, ac diuitijs, signis mirabilibus, vi, exquisitisque tormentis. De quibus nihil in particulari dici potest, quia nihil in Scriptura reuelatum est. Non est dubium tamen, quin illa tormenta sint futura plura, & grauiora, quam à Christo persecutoribus infligita vnquam fuerint. Quod, præter loca Scripturae supra citata, facile colligi potest tum ex maiori potestate Antichristi, & ministrorum eius, tum etiã, quia daemon illo tempore solutus maiorè licentiam habebit homines varijs tormentorum generibus efficiendi. Quapropter acute dixerunt Cyr. & Hippolyt. citatis locis, eo tempore futuros esse martyres illustriores, quia priores pugnarunt contra homines ministros diaboli: ij vero contra ipsum daemone solutum, & omnes vires suas contra illos

Fr. Suarez. tom. 2.

A exercentem. Accedit tandem, illam persecutionem fore vniuersalissimam per totum orbem, ut aperte colligitur ex Apoc. 13. & 20. *Ascenderunt super latitudinem terrae, & circumierunt castra Sanctorum.* Ex quo loco notat Aug. 20. de Ciuit. c. 9. omnes prauos homines hæreticos, & similes coniungendos esse Antichristo, ut vbiq; fideles persequantur.

Tertio dicendum est, per hanc persecutionem maiorem fortasse fidelium partem à Christo defecturam: nihilominus tamen militantem Ecclesiam non esse vi persecutionis extinguendam. Prior pars colligitur primò ex ipsa persecutionis acerbitate, & ex modo, quo in Scriptura describitur. Vnde Dan. 7. dicitur, *Eccle cornu illud faciebat bellum aduersus Sanctos, & praeualebat eis:* & Apoc. 13. *Et est datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos:* & Christus ad exaggerandam multitudinem eorum, qui à fide deficient, dixit, *Ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi, & Luc. 18. Cum venerit Filius hominis, putas ne, inueniet fidem in terra?* Potest deniq; colligi ex illis verbis, 2. ad Thess. 2. *Nisi venerit discissio primum.* Nam, licet (ut supra dixi) pleriq; Latini interpretentur de defectio ne Romani imperij: tamen proprius intelligitur de defectione à Christo. Nam verbum Græcum est, *apostasias*, & ita interpretantur omnes Græci, & Aug. 20. de Ciuit. cap. 19. Quamuis enim sæpe contigerint in Ecclesia defectiones à Christo propter persecutiones hæreticorum, vel tyrannorum: illa tamen, quæ futura est sub Antichristo, quasi per antonomasiam Apostasia dicitur, quia erit maior, & vniuersalior cæteris. Vnde Lanctan. lib. 7. cap. 16. dicit de cultoribus Dei duas partes interituras: sed de hoc nihil certi affirmari potest.

Posterior pars de fide certa est, ut notauit Aug. 20. de Ciuit. c. 11. Quia non potest Christus Ecclesiam suam ita deserere, ut omnino vincatur. Nam porte inferni non praeualebunt aduersus eam: & ideo idem Christus dicit Matth. 24. *Propter electos breuiabuntur dies illi.* Erunt ergo multi electi, qui non vincuntur, & in quibus Ecclesia manebit. Et ideo in Apocal. semper ponitur illa limitatio, *Adorauerunt bestiam omnes, qui inhabitant terram, quorum non sunt nomina scripta in libro vite.* Patres etiam supra citati supponunt, tunc futuros esse multos, & eximios martyres, qui vsque ad mortem erunt in fide constantes: ergo pari modo in montibus, & speluncis perseuerabunt multi confessores, qui superstities manebunt post mortem Antichristi. At in eis non deficiet vsus sacramentorum & sacrificij Eucharistici in locis abditis. Persecutores enim non poterunt hæc auferre nisi in eorum cognitionem venerint: non permittet autem Deus, daemone aut omnia Sanctorum abdita loca perustrare, aut persecutoribus reuelare. Atque in hunc modum sunt pie intelligendi Catholici scriptores, si quando dicunt eo tempore defecturam fidem in vniuerso orbe, aut quid simile. Lege Sot. in 4. d. 46. q. 1. ar. 1.

Quarto & vltimo dicendum est, tam Antichristum, quam ministros eius Ecclesiae persecutores speciali Christi virtute, atque imperio interficiendos esse. Hæc assertio sic absolute proposita videtur de fide. Nam de Antichristo ait Paul. 2. ad Thess. 2. *Quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui.* Quod nonnulli ita intelligere videntur, ut Christus Dominus in persona descensurus sit, ut aduentu suo Antichristum interficiat, quod significat Lanctan. dicto lib. 7. c. 19. Non est autem hoc verisimile: Quia secundus Christi aduentus erit quadraginta quinque diebus post mortem Antichristi: neq; Paulus dixit à Christo occidendum Antichristum per aduentum, sed illustratione aduentus sui, id est, aliquo signo & prælagio, quod erit quasi splendore quidam appropinquantis aduentus ipsius. Neque dixit, suis manibus, sed spiritu oris sui, id est, præcepto, & mandato suo, ut ibi D. Thom. exponit & D. Thom. signi-

lii

signi-

Chrysost.
Hier.
Theod.

Apoc. 30.

Ezech. 38.

significat Chrysost. hom. 4. in 2. ad Theff. dum ait, sufficit solum iubere: & idem sentiant alij interpretes, & Hieron. ac Theodo. Dan. 11. Addit vero D. Thom. ibi, Michaellem Archangelum iussu Christi interfectorum Antichristum, in monte Oliueti. Sed hoc & est incertum, & intelligendum est iuxta supra dicta. Quod autem simul cum Antichristo igne de celo missio perimendi sint alij persecutores Ecclesie, patet ex illis verbis Apoc. 20. *Descendit ignis à Deo de celo, & deuorauit eos.* Christus etiam dicens, propter electos futurum breue tempus illius persecutionis, satis significat intra illud breue tempus esse ubiq; finiendam. Sancti etiam supra citati docent, illos quadraginta quinq; dies post mortem Antichristi vsq; ad iudicium concedendos esse iustus ad requiem: peccatoribus autem ad penitentiam. Existimo ergo, vel diuina virtute futurum esse, vt eadem die, qua interfectus fuerit Antichristus, ubiq; interficiantur ministri eius, quia vt dicitur Ezech. 38. *Gladus vnus cuiusq; in fratrem suum dirigetur, & iudicatio super eum pectus, & sanguine, & igni vehementi, & lapidibus immensis.* Vel certe (vt supra ex eodem Ezechiele dicebamus) ante diem interfectionis Antichristi, incipient interfici fautores eius omnibus supradictis modis donec intra paucos menses omnino imperiū eius destruat. Et ipse cū p̄cipio Pseudopropheta suo in stagnum ignis viui descendit.

DISPUTATIO LV.

In tres Sectiones distributa.

De bonis præcursoribus secundi aduentus Christi.

Postquam dictum est de Antichristo, qui non vt præcursor, sed vt acerrimus hostis, & persecutor Christi, & Christianorum, secundum aduentū Seruatoris nostri præueniet, sequitur vt de bonis præcursoribus eiusdem aduentus differamus. Sicut enim in superioribus agēs de primo Christi aduentu, disputationem de Ioanne Baptista illius præcursore præmisimus: ita oportet hoc loco de præcursoribus secundi aduentus differere. Est autem discrimen inter præcursores vtriusq; aduentus, quod Ioannes Baptista ijs temporibus natus est, educatus, ac penitentiam egit, in quibus testimoniū Christo reddidit, & suum præcursoris ministerium expleuit, ac tandem mortuus est. At vero ante secundum aduentum non sunt promissi in Scriptura præcursores, qui eo tempore nascitur sint, vt nouo exemplo vitæ, & doctrinæ Christo testimonium reddat: sed ex veteribus illis hominibus, qui ante multa sæcula præcesserūt, Henoch, & Elias venturi creduntur, vt homines præsertim Iudeos ad secundū Christi aduentum disponant. Quamobrem de horum præcursorum genere, vitæ conditione, & sanctitate eximia, quam dum inter homines degerent, consecuti sunt, non est, quod hoc loco disputemus. Pertinent enim hæc (vt ita dicam) ad veterem eorū statum, aliudq; vitæ, & officij genus, quod olim tenuerunt: quæ omnia in veteri testamento satis perspicua, expressaq; sunt. Explicandum ergo nobis erit primum vnde venturi sint: & consequenter an nunc viuunt: vbi & quomodo viuunt: deinde quando, & quomodo venturi sint, quid agent, & quem tandem finem habituri sint: postremo inquiremus, an præter hos duos alius eis sit futurus comes, Christi præcursor.

SECTIO I.

Vtrum Elias, & Henoch nunc viuunt, vbi, & quomodo.

Ex. Senen.

DE Elia nullum circa hoc fuisse errorem repetio. De Henoch vero Iudæi quidam (vt Sixtus

A Senensis refert lib. 2. Bibl. sanctæ) afferunt, mortuum esse ante tempus, ne malitia immutaret cor eius, ita exponentes illud Genes. *Non apparuit, quia tulit eum Dominus.* Solet enim Scriptura hoc dicendi modo mortem significare, Iob. 32. *Nescio enim, Iob. 32. quamdiu subsistam, & si post modicum tollas me factor meus.*

B Dicendum vero est primo, Henoch, & Elia hæc tenus non obijisse mortem, sed corpore, & animo viuere. Est de fide. Et de Henoch patet ex prædicto loco Genes. Illa enim Iudeorum interpretatio stare non potest. Primo quia ex diuerso modo loquendi de Henoch, & de alijs constat, aliquid speciale de illo dici. Secundo id satis ostendunt antecedentia verba, *Ambulauique cum Deo, & non apparuit, quia tulit eum Dominus.* Vbi Septuaginta, ad sensum magis explicandum, verterunt, *quia transtulit illum Deus:* & eodem modo legit Philo Iudæus in libr. de vita sapientis. Tercio id aperte testatur Sapiens Eccl. 44. *Henoch placuit Deo, & translatus est in paradysum, vt det gentibus penitentiam, & adhuc apertius Paulus ad Hebr. 11. Henoch translatus est, ne videret mortem.* Dices, ex his solum probari non fuisse mortuum quando transtulit illum Deus: tamen quod postquam translatus est, nunquam ibi mortuus sit, vnde constat? Nam Philo supra, significat illam translationem solum fuisse per quandam separationem à consortio, & frequentia improborum hominum, ad locum vulgo ignotum, & vix pauci vsq; præstantissimi viri cognitum. In quo significat tantum fuisse translationem quandam ad solitariam, & quasi eremiticam vitam. C Agendam: non ergo est necesse, vt ibi adhuc viuatur. Respondetur, quamuis fortasse ex loco Genes. per se sumpto id non conuincatur: tamen ex alijs locis adiunctis id satis concluditur. Quia Paulus ait *translatum esse, ne videret mortem*, sentiens non esse mortuum, in eo loco, ad quem translatus est. Sapiens etiam dicens, *translatum esse vt det gentibus penitentiam*, sentit, non esse mortuum: donec illud munus expleat. Huc accedit communis traditio, & consensus Patrum, quos statim referemus.

De Elia est manifestus locus 4. Reg. 2. vbi refertur Deum transtulisse Elia per turbem in calum, & latius Eccl. 48. dicitur. *Receptus est & tectus in turbine, & inscriptus in iudicio temporum, lenire iracundiam Domini, conciliare cor Patris ad filium, & restituere tribus Iacob, & alia loca postea afferemus.*

Secundo probatur ex traditione Sanctorum. Augustinus libr. 1. de peccator. meritis cap. 3. Neque Henoch (inquit) & Elias per tam longam ætatem senectute maruerunt: & lib. 2. de gratia Christi, seu de peccato orig. ca. 23. inter quæstiones, quæ ad fidem non spectant, ponit, vbi modo sint Elias & Henoch, quos tamen (inquit) non dubitamus, in quibus nati sunt, corporibus viuere, idem lib. 9. Gen. ad litteram c. 6. Hieron. epist. 61. ad Pammachium, Henoch (inquit) translatus est in carne, & Elias carneus translatus est in calum, nec dum mortui, & paradisi iam coloni, habent quoque membra, cū quibus rapti sunt, atque translati. Quod nos imitatur ieiunio, illi possident Dei consortio: vescuntur caelesti pane, & saturantur omni verbo Dei, habentes eundem Dominum, quem & cibum. Idem Ambr. libr. 4. de fide cap. 1. & lib. 2. in Lucam sub finem, Gregor. libr. 9. Moral. cap. 4. & li. 21. ca. 36. Cyprian. li. de montibus Sinæ, & Sion, Tertull. li. de anima, capit. 35. & 50. Translati sunt Henoch, & Elias, nec mors eorum reperta est, dilata scilicet: & lib. contra Iudeos, capit. 2. hæc ratione vocat Henoch. æternitatis candidatum, & lib. de resurrectione, carnis, capit. 58. de vtroque loquens inquit, *Æternitatis candidatus, ab omni vitio, ab omni damno, ab omni iniuria, & contumelia immunis æternitatem carnis ediscunt.* In eadem sententia est Irenæus libro 4. contra hæreses, capit. 30. vbi de Henoch fæloquitur, *Translatus est, & conseruatus vsque nunc testis iusti iudicii Dei.* Idem tradit Iustinus in quæstio. 85. ad Orthodoxos. Iustinus Optime

Genes.

Henoch ad hoc venit.

Genes.

Philo.

Eccl. 44.

Hebr. 11.

Obiectio.

Philo.

Elia, et Henoch adhuc viuunt.

4. Reg. 2.

Eccl. 48.

August.

Hieron.

Ambr.

Greg.

Cyprian.

Tertullian.

Irenæus.

Iustinus.